

peccati aliorum, de quo trahatur, ut supra dictum est. Et nota, quod Damascen. accepit intellectivam per parte rationali, ut distinguatur contra sensitivam, & non pro parte intellectiva apprehensiva.

DISTINCTIO XVI.

Circa istam decimam sextam Distinctionem, in qua Magister agit de modo; quo Filius Dei assumpsit defectus humanæ naturæ, quaeritur unum.

QUESTIO I.

Utrum Christus habuerit necessitatem moriendi.

QUOD non, Roman. 8. *Corpus mortuum est propter peccatum, id est, habuit necessitatem moriendi; similiter Gen. 2. In quantumque die comederis, morieris.* Sed Christus, nec habuit peccatum originale, nec attuale. Cum igitur mors insitita sit propter peccatum, ut patet per auctoritates dictas, sequitur quod Christus non habuit aliquam necessitatem moriendi. Præterea, anima Christi fuit omnisciens, sicut patet: igitur fuit omnipotens, & si hoc igitur non habuit necessitatem moriendi, quia potuit prohibere omnem causam mortis. Consequentia prima patet, quia non minoris perfectionis est omnia scire, quam omnia posse, cum utrumque respiciat omnia; & includat potentiam respectu actus tendentis in omne possibile: ergo. Præterea, corpus ejus fuit temperatissimum, & optime complexionatum, aliter non fuisset proportionatum animæ suæ, quæ fuit nobilissima inter omnes formas perfectissimæ materiam: seivit autem anima ejus omnia, quæ poterant nocere, & quæ conferre sanitatem, & tenebatur salvare vitam suam: igitur accipiendo pro alimento conferentia, dimittendo noxia, & præcavendo ab extrinsecis corruptivis, potuit semper vitare, quod bene seivisset facere: igitur nulla fuit in eo necessitas moriendi.

Præterea, anima sua fuit perfectissima inter omnes formas perfectissimæ materiam: igitur perfectissime perticiebat materiam, & per consequens abstulit omnem privationem a materia, quam perfectè; quia hoc potest forma imperfectior, scilicet forma Cæli, ita quod Cælum sit naturaliter incorruptibile: igitur hoc fecit anima Christi respectu suæ materię.

Contra: omne corruptibile necessario corrumpetur 6. *Metaph. (a)* & causa est, quia contraria in eodem seipert agunt, & patiuntur ad invicem: cum igitur corpus Christi fuerit compositum ex contrariis, tandem corrumpetur naturaliter. Præterea, *Materia est quæ res potest esse, & non esse. (b)* 7. *Metaph.* & hoc ratione privationis in ea
1. *Phys.*

a *Tex. 7.* b *Tex. 9. 21. & 53. Tex. 80.*

Questio Secunda.

1. *Phys.* quia privatio, sive materia privata machinatur ad maleficium, id est, ad corruptionem compositionis ejus est: sed materia fuit ejusdem rationis in Christo, & in nobis; sed in nobis est causa necessaria corruptionis igitur, & in ipso.

QUESTIO II.

Utrum in potestate animæ Christi fuit non mori ex violentia passionis.

QUOD se, quia anima sua secundum voluntatem perfecte dominabatur appetitui sensitivo, & omnibus viribus interioribus: quia in ipso nulla rebellio ipsatum fuit: igitur dominabatur plene super corpus, ut possit impedire omnem violentiam corporalem. (a) Probo, quia dominabatur corpori principatu despotico, sicut dominus servo: appetitui autem sensitivo, & aliis viribus interioribus principatu politico, sicut Rex, vel Princeps dominatur civibus; quare perfectius dominabatur corpori, quam aliis viribus, quia servus nihil potest contra dominum; civis aliquid potest contra Principem, & contradicit sibi aliquando. Præterea, Joán. 10. dicit Christus, *Potestatem habeo ponendi animam meam, & iterum, Ego pono animam meam a meipso. & nemo tollet eam a me.* Quæro quomodo intelligit, cum dicit, a meipso? non enim a se Deo Verbo quia dicit ut homo, quod posuit animam a se, separando ipsam a corpore; igitur in potestate animæ fuit separari, vel non separari. Similiter infra dicit, *Hoc mandatum accepi a Patre, scilicet, ponere animam meam, sed non accepi mandatum, nisi ut homo; & quia in divinitate æqualis erat Patri: ergo ut homo, & minor Parte posuit animam suam: ergo ut homo habuit in potestate sua ponere, vel non ponere.* Præterea, in Evangelio habetur, quod (a) *cum clamore valido emisit spiritum:* hoc autem non potuit esse, quod sic valde clamaret, nisi prævenisset gratis horam mortis quæ accidisset ex violentia passionis: igitur ante horam illam, sive instant, posuit ex potestate sua animam suam, & eadem ratione potuit etiam non posuisse pro tunc, nec postea: & ita in potestate ejus fuit mori, vel non mori ex violentia passionis. Contra, fuit in eodem statu secundum corpus in quo nos, & viator: igitur secundum corpus potuit sibi violentiam inferri, unde necessario dissolveretur corporis harmonia; patet in nobis, & ita unde corpus privetur vita.

Præterea, si in potestate sua fuit preservare corpus ab omni violentia extrinseca; ergo cum tenebatur se custodire a morte, & tunc quilibet, sequitur quod in moriendo peccasset; quia post dilectionem Dei, & animæ propriæ, & animarum proximorum, tenebatur suum corpus diligere lege charitatis: & ita si posuit animam, vel ponit

a *Vide 1. Polit. c. 3.* b *Mat. 27. Idem. 15. & Luc. 13.*

ni permittit, cum ponit hoc prætervalle, ut homo, peccasset: quia, qui non præferebat dissolutionem sui corporis, cum posset peccare.

Ad primam: (a) quia in eo fuit potentia materiae seipsum rationis, sicut in aliis hominibus, & fuit privata aliis formis: & mater a privata est necessaria causa corruptionis: ergo.

Præterea in corpore Christi fuit contrarietas qualitaturn, quia qualitates elementares non sunt in omnimoda proportione æquali in corpore mixto proportionato animæ, quia aliter complexionatur una pars, quam alia: & vita præcipue consistit in calido, & humido: Quia igitur fuit dominium alicujus qualitatis, & contrarietas est inter sua actione, & passione, tandem naturaliter fuisse corruptio necessario secuta (b). Præterea, ex hoc, quod elementa in corpore appetunt naturaliter propria loca, cum sint extra, fuisset tandem corruptio, & dissolutio illorum per naturam. Præterea, diversæ partes organice diversimode complexionantur, ita quod in oculo dominatur alia qualitas, quam in aliis organis, & habent contrarietatem, ideo ex mixta actione, & passione partium erant necessitas ad corruptionem. Præterea, omne corpus generabile, & corruptibile habet certam periodum suæ durationis in esse, ultra quam non potest durare: sed corpus Christi fuit generabile, & corruptibile: ergo.

Rationes istæ non concludunt: quia omnes aquæ præter ultimam, concludunt de corpore Christi modo, vel de corpore post iudicium, sicut ante. Prima non, quia corpus istud habet modo eandem potentiam materię, quam prius, & simili modo privatam, quia non habet alium actum modo, quam ante: & ideo sicut anima ante non abstulit privationem, communicando se per essentiam corpori, sic nec post: quia non communicavit se materię post resurrectionem, nisi sicut ante. Præterea 2. & 3. ratio non concludunt, quia corpus Christi in Cælo est mixtum, & est ibi contrarietas, quæ ante; & elementa nata sunt esse in regionibus propriis, cum sint extra, & magis extra, quam prius in corpore Christi, & in corpore secundum se, non ut accipitur secundum organa sensuum, maxime dominantur terra, & illa in Cælo existens est maxime extra locum suum; ideo maxime faceret ad corruptionem appetendo locum proprium. Præterea 4. ratio non: quia quantum ad partes organicas, sequitur idem, quia post resurrectionem, fuerunt eisdem complexionis, qualis ante, aliter non essent eadem partes: igitur si fuerunt ante causa corruptionis, & post erant, & ita necessario corrupteretur post, sicut ante, si ista esset causa hujus necessaria. Ultimum argumentum accipit unum casum, scilicet quod omne generabile habet certam periodum, Sec. quia ponatur in esse aliquis lapis, & tollatur omne extrinsecum corruptivum, posita cum hoc generali influenza, vel mate-

nutentia divina, nunquam corrupteretur: ergo non propter periodum corruptivum, vel habet certam terminum durationis. Sed si mixta sunt necessaria corruptibilia, hoc est ex causa intrinseca, & maxime animata: quia in talibus aliqua qualitas dominatur ut calor, qui tamen continuo sovetur in humido tendente in corruptionem continuæ per actionem caliditatis: ideo tandem ex tali actione sequitur destructio, & corruptio humiditatis radicalis in aliquo citius, in aliquo tardius, secundum quod actio est fortior, & minus fortis. Et ideo nihil facit ad periodum determinatam, extrinsecum corruptivum, & ita est periodus ipsius major, & minor in ipsis ex causa intrinseca, ita quod aliqua intra est causa periodi, & corruptionis, magis quam e converso. Similiter elementa simplicia non corruptuntur secundum totum: quod autem corruptantur secundum partem, hoc est ex actione alterius contracti in ipsum, & subtractione cause conservantis, & generantis: sicut ignis de inferiori sphaera corruptitur in hyeme, in regione ista ex actione frigidi dominantis, ex elongatione Solis: e contra in æstate generatur pars ignis, & corruptitur frigiditas propinqua igni, & causa est accessus Solis. Excludit actionem talem, & corpus simplex non corruptitur propter periodum certam, quam in se habet: sed periodus rei sequitur causam corruptivam, & est major, vel minor ex causa alia, quam ex hoc, quod periodus.

Ad quæstionem igitur dico primo, comparando Verbum assumens ad naturam assumendam: secundo, comparando naturam ad qualitatem consequentem: tertio, comparando naturam assumptam ad gloriam, & ponam. Primum potest esse tripliciter. Primo modo comparando Verbum assumens ad naturam gloriosam assumendam, quia potuit accipere naturam simpliciter gloriosam, & illa nullo modo habuisset causam simpliciter corruptionis. Secundo modo comparando Verbum ad naturam innocentem assumendam sine peccato originali, & cum iustitia originali, ita quod esset innocens ex parte nature in se; & sic adhuc non fuit hec aliqua causa demeritoria mortis. Tertio modo comparando Verbum ad naturam assumendam gloriosam, sic quod gloria non redundaret in corpus per miraculum, & sic factio illo miraculo in tertio instanti, sequebatur in quarto, causa necessitatis dissolutionis illius corporis, & separationis hujus anime a corpore.

Dico ergo ad propositum, quod comparando Verbum ad naturam gloriosam assumptam in tertio instanti sine redundantia glorie anime in corpus, necesse fuit corpus suum esse mortale; licet hoc fuerit speciale, & novum miraculum, quod gloria anima non redundaverit in corpus. Factio tamen miraculo ista, corpus illud habuit necessitatem moriendi: quia nec gloria redundavit in ipsum, nec secundum corpus habuit iustitiam originalem præservantem a corruptione. Hoc confirmatur per Augustin. de *Baptismo parvulorum*, c. xvi.

a D. Bon. præf. d. 1. 1. 9. 3. Vide *Var. hic* & Hen. quod. 1. 9. 8.
b *Id.* 2. d. 15. videtur tenere oppositum, ubi docet elementa esse in mixto virtutibus. 1. de Ge. c. 57.

expresse dicit, quod de facto illo miraculo, habuit necessitatem moriendi. Sed unde fuit hæc necessitas moriendi? Respondetur, quia corpus sibi dimissum per privationem redundante glorie, sicut animal, & ideo non iud pleno dominio anime, ad prohibendum passionem in corpore, ideo fuit in corpore ejus corruptio, & restauratio per summoplen alimentum: sed non potuit fieri restauratio ita perfecta, quod corpus semper maneret, nisi anima perfectam dominium habuisset supra corpus. Contra, scivit quantum necesse fuit sumere ad tantam septuoratiorem deperdit, ut tantum restauraretur, quantum tui deperditum. Respondeo, quamvis sciverit hoc; attamen duo sunt, quare hoc non sequitur, scilicet potentia nutritiva debilitata in conventio, & impuritas alimenti, quod assumpserit. De impuritate alimenti dico, quod si Adam habuisset alimentum nostrum, nullus mortuus lenio. Hoc de ratione alimenti patet, quia non quolibet habet generari ex quolibet, sicut ex termino, sed determinatum ex determinato (a): & ideo ex alimento putri generatur caro solida; & permanentur: unde ex alimento corrupto, & impuro generatur caro valde fluida; igitur impuritas alimenti Jesu Christi respectu alimenti Adæ, fuisse in Jesu Christo, sicut in nobis causa extinctæ corruptivæ, quia non fuisse ex parte alimenti, ita periclitata restauratio, sicut de perditio. Sed postea, quod habuisset etiam ligam vitam, fuisse ne corpus ejus incorruptibile? Dico quod non; sed habuisset causam intrinsecam moriendi: quia omnis virtus naturalis relictæ sibi, & non preservata per aliquod donum collatum, agendo in aliud naturale, reparatur, & debilitatur: & tantum agere possit, quod debilitabitur in tantum, quod non possit sufficienter agere ad conservationem sui individui: ut patet de virtute nutritiva in nobis, quod longa actione in alimenta, & ex conversione diutina tandem debilitatur ita, ut non possit plus convertere. Talis fuisse nutritiva Christi sibi derelicta, & ideo tandem debilitata, non potuisset auxilium restaurare: igitur debilitas virtutis, & impuritas alimenti extrinseci fuisse sufficiens causa suæ mortis naturalis.

Sed contra ista sunt aliqua dubia; videtur enim quod ex perfecta unione Christi ad Verbum sine omni alio miraculo novo, preservaretur corpus ejus ab omni corruptione, quia assumptio fuit talis, ut assumptum nunquam dimitteretur, secundum Damascenum: igitur non potuit esse quod statim unione corporis ad Verbum aliqua pars carnis ejus fluere, & corrupteretur, quia sic assumptum fuisse dimissum: immo si fluxerunt partes, hoc videtur fuisse per miraculum: igitur magis fuisse miraculum Christum fuisse mortuum, quam naturale.

Præterea, si partes fluabant, tunc fuit restauratio partis novæ; Hoc autem non fuit sine novo miraculo, quia illa pars nova uniebatur Verbo: hoc non potuit fieri, nisi a Verbo, quia tantæ potentie est

est unire partem Verbo, sicut totum corpus; sed totum non unire nisi per miraculum: igitur nec illa pars. Dico ad ista, quod factio illo miraculo, quod gloria anime non redundabat in corpus, necessitas fuit, quod partes corporis fluere per sudorem, & alias consumptiones: quia activo, & passivo naturalibus approximatis, necesse est sequi consumptionem, si alterum habeat dominium: sed in corpore Christi fuerunt calidum, & humidum, & aliquod dominium unius super alterum, & virtus nutritiva non sufficiebat ex alimentis restaurare deperditum ex mutua actione, ideo necessarium fuit fluxus partium, & corruptio. Ad primum, cum dicitur quod simul assumptum nunquam fuit dimissum; verum est de principalibus partibus corporis (a), quæ concurrunt ad perfectionem hominis, cuiusmodi sunt partes heterogeneæ, scilicet cor, caput, & manus, & huiusmodi: & tamen aliqua partes dimissæ fuerunt, ut si incidit sibi unguis, vel raris sibi capillos, & sic de partibus carnis, & aliis: immo totum sub ratione totius fuit dimissum, quia totum integrum ex partibus non semper fuit unum, ut supra patuit: tamen principales partes semper fuerunt unæ, & de illis loquitur Damascenus. Ad aliud cum dicitur quod tunc ex novo miraculo fuit alia pars unita: dico, quod non novo, sed antiquo. Circa quod sciendum, quod sicut virtus generativa habet generare distinctum secundum esse, & secundum locum etiam separatim; sic nutritiva habet generare idem, & unum: quia nutritio est aggeratio unius ad aliud per identitatem, & unitatem cum eo. Et dico, quod generatio novæ partis unice corpori, fuit naturalis, & quod caro generata esset pars corporis præexistentis, naturale est utique: sed quod pars ista uniat Verbo, fuit miraculum, non quidem novum; sed eodem antiquo, quo primo corpus totum uniat Verbo, uniat omnis pars illius totius, & omne illud, quod est actus pars ejus. Sed tamen virtus naturalis fecit aliquid præambulum ad antiquum miraculum, quia fecit quod aliud esset actus pars corporis, quod prius non fuit. Sed hoc antiquo miraculo factio, illa pars est unice Verbo unione totius, & effective a Verbo, & a tota Trinitate.

Ad primum principale, dicitur, quod corpus propter peccatum mortuum esset demeritorie: & ex hoc sequitur, quod cum in Christo nullum fuerit demeritum, quod in primo instanti, in quo assumptam naturam innocentem, non fuit causa demeritoria mortis in eo, & sic procedit illud Gen. quod postquam comederunt, habuerunt primi parentes necessitatem moriendi ex demerito: sed alia causa fuit in Christo, sicut dictum est in pede quæstionis. Ad aliud concessis antecedente, nego consequentiam. Et causa est, quia omnipotentis ad omne impossibile producendum, non potest conteri creaturæ, vel alicui, nisi illud habeat in se formam usam, vel plures, in qua, vel in quibus radiceat potentia omnium possibilium possibiliter habendum: hæc autem forma non potest esse accidentaliter, nec una, nec

1. *Phys. & alibi sepe.*

2. *Nota contra Thomistam de sang. Christi. Dissert. 2. q. 2.*

multa: quia accidit secundum se non habet in se, nec habere potest, manens accidens, productivam virtutem omnium substantiarum, vel alioquin (dico de se) igitur oportet quod illa omnipotentia insisteret ei per aliquam formam substantialem virtualiter, & pertinet contentivam omnem formam, & omne cum possibile fieri. Sed talis potentia non potest conferri animæ Christi, manente animæ, nec Angelis: quia anima manens animam, vel Angelus manens Angelus, non potest intelligi, & ideo repugnat sibi talis forma virtualiter continens omnia. Sed potest cognoscere omnia cognoscibilia, cum hoc non sit producere ipsa in esse, non requirit nisi potentiam intellectivam: & habitus, vel species, quorum anima est capax, ideo intendendo in scibilia, non caudens ex, sed tantum cognoscendo, non requiritur tanta perfectio in tandem modo, quo absolute cognoscit, sicut requiritur in fundamento omnipotentiæ, quo potest omnia possibilis causa e. Ad aliud, cum dicitur quod scivit se custodire, & restaurare equaliter; Concedo, quod scivit, si habuisset pro statu isto, in quo iuit alimentum partem, & virtutem nutritivam non debilitatam: sed ut unquam defuit, ideo non iuit conversio alimenti in ita partem carnem, ut semper maneret, nec fuit virtus ejus æque intentia in convertendo. Ad aliud, cum dicitur quod ejus anima fuit perfectissima forma, ideo absulit omnem privationem a materia, sicut forma Cæli: Dico, quod sicut forma Cæli non continet virtualiter, vel casualiter, & perfecte omnes formas, ita non potest autem a materia (si in Cælo sit materia) omnem privationem, & potentiam materiæ ad alias formas. Ideo in Cælo sit in materia quidam rationalis, cum materia hic, necessario est ibi privatio, & possibilitas ad alias formas; ideo si Cælum sit incorruptibile, oportet dicere consequenter, quod vel sit forma simplex; vel quod si habeat materiam, quod illa sit alterius rationalis, & de se tantum in potentia ad formam, quam habet. (a) Respondere ad formas argumentorum supra pro prima opinione quomodo elementa sunt in corporibus gloriosis, & tamen sunt incorruptibilia, pertinet ad quartum librum, ideo ibi usque differatur.

Ad secundam quæst. dico quod si anima Christi fuisset sibi absolute dimissa ex quo fuit gloriosa, gloria animæ redidisset in corpus; & per consequens in potestate anime fuisset non mori ex quacunque passione. Sed quia in tertio instanti fuit corpus sine redundantia gloriæ in ipsum, ut patet supra in precedenti quæst. ideo in quarto instanti illud corpus necessario fuit corruptibile. Nec fuit in potestate animæ a passione præservari: cuius ratio est, quia ex prima institutione nature est, quod aliqua activa sunt nata dominari aliquibus passivis: tunc sic, omne corpus alterabile, & corruptibile, per approximationem activi dominantis potest corrumpi: corpus Christi fuit tale a primo instanti unionis usque ad mortem: igitur per activum approximationem potuit in corpus illud induci dispositio, vel qualitas incorrupti-

possi-

possibilis animationi passivæ illius corporis; & ita potuit per mortem privati vita; quia anima non perdit nisi corpus dispositum, & proportionatum ei. Si dicitur, quod sicut anima a solo Deo creatur, & unitur, sic solus Deus potest eam separare; & ita nihil aliud habens passionem potest eam separare a corpore. Præterea, si præservare corpus a passione non iuit in potestate animæ Christi; igitur passio, & separatio animæ non fuit voluntariam, nec per consequens meritorium.

Præterea, si iste, tunc passio illa fuit simpliciter violenta; & si hoc, non fuit meritorium. (a) Ad primum istorum, cum dicitur, quod solus Deus potest unire animam corpori; de hoc potest esse dubium, an in resurrectione, cum corpus fuerit summe dispositum, anima potest se unire, vel an generans hominem uniat animam intellectivam necessitando unionem per organizationem corporis, & dispositionem convenientem ultimate perfectibili ab anima intellectiva. Sed quantum ad primum, (b) habet locum in quarto libro, Concesso tamen antecedente, nego consequentiam; si solus Deus potest unire, igitur & separationem causare: quia agens creatum potest inducere aliquam qualitatem in corpore, ad quem necessario sequitur necessitate absoluta examinatio corporis: nulla tamen qualitas, vel dispositio creata in corpore ab agente naturali ex causa necessaria simpliciter animationis passivæ corporis. Exemplum, ignis per actionem suam potest inducere qualitatem necessitantem ad separationem anime a corpore, non autem aliquam necessitantem ad unionem anime intellectivæ ad corpus, dico de se solo. Contra, communiter dicitur, quod agens naturale inducit dispositionem in corpore organico, scilicet perfectam organizationem, & debitam elementorum complexionem, quæ est dispositio necessitans simpliciter ad inductionem anime. Respondet, nulla dispositio inducta ab agente naturali in materiam, est dispositio necessitans simpliciter ad anime infusionem, sed cuiuscumque sit illa cum se tenet a parte materię in ratione receptivæ, & in potentia ad formam, est in potentia contradictionis ad ipsam animam intellectivam: aliter dispositio aliqua inducta in materiam ab agente naturali necessitaret Deum ad causandam animam, & informandam corpus, quod falsum est: sicut Philosophus habere hoc dicere, quia ipse posuit Deum naturaliter agere ex necessitate nature, omne quod agit, & ideo sicut aere existente summe calido, & summe disposito ad informandum ignem, sequitur necessario, quod ignis igitur aereum, corrumpondo formam, aereis: ita posuit Philosophus, quod corpore organico existente disposito per actionem agentis naturalis, Deus necessario creat animam in corpore, animando ipsum. Sed sicut Philosophus erravit in illo principio, ponendo Deum causare omnia extra se ex necessitate nature, sic Theologi negantes ipsum in illo principio, debent, concun-

a Vid. in 2. d. 17. q. 18. q. 19. d. 2. q. 4.
b Dist. 43. qu. 3. q. 4.

sequenter negare illum in quolibet, quod sequitur ex principio illo, scilicet, quod agens naturale possit simpliciter necessitare materiam ad animationem passivam: sed quilibet dispositio induta in materia ab agente naturali, est in potentia contradictionis ad animationem, & formam respectu Dei; quia Deus voluntarie, & contingenter causat quicquid extra se causat.

Ad secundum, dico quod voluntas potest habere actum meritorem circa aliquod objectum, quod non est in potestate sua, immo quod est necessarium, & impossibile aliter se habere; sicut potest amare Deum amore amicitie, voleudo sibi bonum, puta ipsum esse iustum, sapientem, & iustissimum; & tamen velit nolit voluntas, Deus est iustus, & sapiens. Sic ergo meriti potuit voluntas Christi de passione Christi, quamvis non fuerit in eius potestate impedire eam, complacendo scilicet illi passioni, & acceptando ipsam, propter bonum consequens ex ipsa, quia accepta fuit Deo. Ad tertium, dico quod violentum uno modo opponitur naturali, sicut violentum est lapidi sursum esse, quia naturale est sibi esse deorsum, & illo modo loquendo, passio Christi fuit violenta animæ, ut naturaliter inclinatur ad perniciendum corpus. Alio modo violentum opponitur voluntario, & illo modo, sicut dictum est supra, comodo, quo passio nolita fuit ab animæ, fuit violenta, & sic non merebatur patienti. Sed eo modo, quo fuit volita, & accepta a voluntate, fuit meritoria, & non violenta, & hæc patent in pede questionis *dist. 15.*

Ad primum principale, dico quod anima non plus dominiatur corpori, quantum ad omnem potentiam, quæ se tenet cum corpore, quam dominatur appetitui sensitivo, immo minus: quia quantum ad potentias animæ vegetative, non dominatur super corpus; quamvis quantum ad potentiam motivam dominetur, ut anima possit movere corpus hinc inde localiter, & ad hoc opus, & ad illud sicut placet. Sed non sic de vegetativis, quæ sunt omnino irrationales, non obediens animæ in actibus suis. (A) Quamvis enim in potestate animæ sit exhibere eis materiam, in quam agant: tamen materia exhibita non subiacet dominio animæ in actionibus suis; & ideo ex simplicitate alimenti impuri, & debilitate virtutis in convertendo, fuisse corpus mortuum. Similiter anima non sic dominabatur appetitui sensitivo, quod ipse appetitus fuerit impassibilis, sed vere doluit: igitur nec corpori, ut non possit pari ex dominio animæ; & ita argumentum assumit unum falsum, scilicet, quod anima dominatur appetitui sensitivo, ut non patitur, & ita plus corpori.

Ad secundum de Joann. quod ly ego, in supposito & apposito stat pro eadem persona, sed non secundum eandem naturam. Quia ego, scilicet suppositum Verbi, secundum naturam divinam; Pono animam meam a me ipso secundum naturam humanam, quia animam separavit a corpore, non a Verbo, ita quod ponere, vel separare effective attribuitur Verbo, sed terminative, ut a quo separaretur anima

a. Vide qu. de pecc. in prof. & super 9. Met.

anima, scilicet a corpore, convenit sibi ratione humane nature. Per idem ad confirmationem, quia ut homo, accepit mandatum ponendi animam, id est de complacendo, & patiendo animam poni: sed non effective, ita quod ponere animam, & non ponere, fuerit in potestate animæ eius: & talis expositio non est extorta, quia eadem auctoritas potest exponi partim de capite, partim de membris; sicut hic, qui potuit transgredi, & non est transgressus; quantum ad posse transgredi, exponitur de membris, quantum ad non transgredi, exponitur de capite. Ita idem secundum aliquid, potest exponi de Christo ratione nature increate, & secundum aliquid ratione nature create. Ad aliud de clavare valisio, dico, quod aliquid fuit miraculum, scilicet quod clamavit valide in hora mortis, & ex potentia Verbi: sed quod anima fuerit separata per violentiam passionis, hoc fuit naturale, supposito miraculo primo de non redundantia glorie in corpus. Nam omnia, quæ passus est, fuerunt quodammodo miraculosa, licet naturalia: quia quod non potest fieri, nisi præsupposito miraculo, est factio miraculo, possit naturaliter fieri, in relatione tamen ad miraculum nec essatio præsuppositum, est aliquo modo miraculorum. Sed quod patitur Christus secundum animam, & corpus, vel secundum portionem inferiorem rationis, hoc fuit ex miraculo primo, quo gloria animæ non redundabat in corpus, ideo totum quod patitur, fuit miraculosum: & tamen naturaliter patitur factio illo miraculo, sicut cæcus natus naturaliter videt facta illuminatione miraculose.

D I S T I N C T. XVII.

Circa istam decimam septimam distinctionem, in qua Magister agit de his, quæ per naturam humanam operatus est Christus, quia principium operationis humane est voluntas, sine qua nec opus est meritorium, nec laudabile; ideo primo quarto de voluntate, & Distinctione sequenti de merito. Quartur ergo circa præsentem Distinctionem.

Q U Æ S T I O U N I C A.

Utrum in Christo fuerint tantum due voluntates.

Q U O D non; quia omnis voluntas est domina sui actus: sed si in Christo essent due voluntates, altera non esset voluntas; quia non domina sui actus. Probo, quia illa potentia non est domina sui actus, quæ sequitur motum alterius potentie; quia sic sequi non est dominari suo actui; sed subdi alteri respectu sui actus; sed si fuit in Christo voluntas creata, illa sequitur motum voluntatis Verbi increate, quia Verbum agit actionem nature humane: igitur non fuit voluntas: ergo, &c. Præterea, quod in Christo non sint tantum due voluntates; probatur, quia cum ibi sit voluntas libera se-
quens

quens intellectum creatum, & præter hanc voluntas naturalis: & voluntas libera, & naturalis habeant oppositum modum ferendi, vel tendendi in obiectum: sequitur, quod erunt duæ voluntates: & in ipso esse voluntas increata: ergo. Contra: habuit tantum duos intellectus, scilicet increatum, & creatum: igitur tantum duas voluntates.

Istam questionem solvit Damascen. cap. 60. in seq. dist. (a) quod sicut secundum fidem firmiter tenendum est, in Christo esse duas naturas, & unam hypostasin, ita oportet concedere sicut consequens ex illo, quod in ipso sint proprietates naturales, & potentia utriusque nature: sed potentia perfectissimæ nature rationalis, sunt intellectus, & voluntas: igitur in ipso sunt intellectus creatus, & voluntas creata, & ratione nature divinæ est in ipso intellectus increatus, & voluntas increata.

Præterea supra dist. 13. habetur, quod in Christo fuit summa gloria, & summa fructio, & dist. 41. quod in Christo fuit omnis scientia ratione natura assumpta: cum igitur cognitio & fructio præsupponant intellectum, & voluntatem, oportet ponere in Christo utramque potentiam optime dispositam: ergo. Sed estne una tantum voluntas creata in Christo? Dico quod voluntas potest accipi sub propria ratione, vel sub ratione generali, & nomine, scilicet pro appetitu. Et secundo modo fuerunt in Christo ad minus tres voluntates, vel appetus, scilicet intellectualis increatus, rationalis creatus, & irrationalis, scilicet sensitivus: sed quia voluntas addit super appetitum, quia est appetitus cum ratione liber: sic sciitico loquendo, fuerunt in Christo tantum duæ voluntates (b). Sed communiter accipiendo voluntatem pro appetitu, si puro, quod in ipso sicut in nobis, fuerunt tot appetus distincti, quot sunt potentie apprehensivæ in nobis; quia sicut alia apprehensio est gustus, & visus, & tactus, & odoratus; ita est alia inclinatio, & delectatio consequens hanc apprehensionem, & illam: communiter tamen loquimur de appetitu sensitivo, sicut de uno: & ille est, qui sequitur virtutem imaginativam; & sicut illa virtus imaginativa imaginatur objecta omnium sensuum, & in presentia illorum, & absentia, ita suo appetitu delectatur in illis, si sint convenientia; vel dolet de illis, si sint inconvenientia. Sed sicut non obstante, quod virtus imaginativa sic possit imaginari objecta omnium sensuum, tam in presentia, quam in absentia, nihilominus tamen ponimus alios sensus particulares, & eorum apprehensiones particularium obiectorum distinctorum; sic non obstante, quod ille appetitus consequens imaginativam, possit appetere convenientia omnis sensus particularis, & non appetere inconvenientia, oportet præter illum ponere appetitus distinctos particulares, & est eadem necessitas ponendi appetitus distinctos, sicut apprehensivas distinctas. Sed quid de naturalis voluntate, & libera, sunt ne duæ po-

potentia? Dico quod appetus naturalis in qualibet re, generali nomine accipitur pro inclinatione naturali rei ad propriam perfectionem, sicut lapis naturaliter inclinatur ad centrum; & si in lapide talis inclinatio sit aliquid absolutum aliud a gravitate, tunc consequenter credo, quod naturalis inclinatio hominis, secundum quod homo, ad propriam perfectionem, est aliud a voluntate libera. Sed primum ore lo salum, scilicet, quod inclinatio lapidis ad centrum sit aliquid absolutum aliud a gravitate, & aliqua potentia, quia lapis habeat aliquam operationem in centrum, sicut aliqui imaginantur. Mirabilis enim esset illa operatio, cum non esset dare terminum illius, & esset actio transiens. Et cum centrum sit sibi convenient, non aptus ad actionem corruptivam ejus, nec etiam salvativam: quia non posset poni qualis esset illa operatio, vel quod terminus illius, ideo naturalis inclinatio lapidis nihil dicit ultra gravitatem lapidis, nisi relationem. Nec potest poni aliqua operatio, nisi forte respectu ubi conservando propriam ubi, quia forte suum proprium ubi in centro continet esse in fieri, sicut lamen in medio: sed tunc actio illa non est in centrum, quia ubi non est in locante, & sed in locato. Tunc dico, quod sic est de voluntate, quia voluntas naturalis non est voluntas, nec velle naturale est velle: sed naturale distrahit ab utroque, & nihil est, nisi relatio consequens potentiam respectu propriæ perfectionis. Unde eadem potentia dicitur voluntas naturalis, cum tali respectu necessario consequente ipsam respectu propriæ perfectionis: & dicitur libera secundum rationem propriam, & intensionem, quæ est voluntas spectantem. Aliter potest dici voluntas naturalis, ut distinguitur contra potentiam, vel voluntatem supernaturalem: & sic ipsa in puris naturalibus existens, distinguitur contra seipsum, ut innotatam donis gratuitis. Adhuc tertio dicitur voluntas naturalis, ut elicet actum conformem inclinationi naturali, quæ semper est ad commodum. Dicitur autem libera, inquantum in potestate ejus est, ita elicere actum oppositum inclinationi, sicut conformem; & non elicere, sicut elicere.

Ad primum principale concedo majorem, quod omnis voluntas est domina sui actus. Et cum dicitur in minori, quod voluntas sequens motum alterius potentie, non est domina sui actus, quia subditur illi; Dico sicut alius: in 1. quæst. hujus, quod Verbum nullam causam libet habere super actum voluntatis create in Christo, quod non habet tota Trinitas. Ideo voluntas creata in Christo non privatur dominio respectu suorum actuum plus propter unionem ad Verbum, quam si non uniretur ei. Tunc ultra ad argumentum secundum dupplicem opinionem in secundo lib. (a) tractam: si voluntas sit tota causa, & immediata sui actus: dico quod non sequitur motum Trinitatis causantis cum voluntate actum voluntatis; sed Trinitas tantus ponit voluntatem in esse, & sinit ipsam movere in actibus suis: ita, quod non comparatur ad operationem voluntatis, nisi inquantum

op=

a. Lib. 3. cap. 14. Quære D. Tho. 3. p. q. 18. Vide in cano. 6. 16.
b. Vide con. 12. M. 39. ad propositum.

a. Dist. 25. 37. 2. d. 37. 2.

operabatur ad esse primum voluntatis. Et secundum illam opinionem minor rationis est falsa, quod voluntas in operatione sequatur motum alterius agentis, circa operationem suam. Licet enim sequatur motum alterius in esse, non tamen in operari; immediate dico. Si autem teneatur, quod voluntas immediate causet operationem suam, & nihilominus etiam Deus causet immediate cum voluntate, sicut immediate causat esse voluntatis, (quia ut dixi, Verbum nullam operationem habet aliam a tota Trinitate, circa actum voluntatis create) denominatur tamen Verbum, & non tota Trinitas ad operationem voluntatis create propter unionem, que facit communicationem idiomatum; tunc dico, quod voluntas in Christo, ita libere elicit, & dominatur actui suo, sicut voluntas mea suo: quia Deus non operatur ad operationem illam, nisi voluntate libere agente; & determinat se ad operandum, & tunc Deus operatur cum ea. Licet tamen illic non sit prima libertas, & dominium, sed in voluntate Dei, que non habet causam aliam operantem cum ea ad actum suum: sed tamen est ibi tanta, quanta potest esse in creatura. Ad secundum, dico quod voluntas naturalis, ut sic, non est voluntas, neque potentia, sed tantum dicit inclinationem potentie ad recipiendam perfectionem, non ad agendam, & ideo ut sic est imperfecta, nisi sub illius perfectione, ad quam illa tendentia inclinat potentiam. Unde naturalis voluntas non tendit; sed est ipsa tendentia, qua voluntas absolute tendit, & hoc passive ad recipiendam: sed est alia tendentia in eadem potentia, ut libere, & active agat. & tendit efficiendo actum; ita quod in una potentia est duplex tendentia, activa, & passiva. Tunc ad totam argumenta dico, quod voluntas naturalis secundum formalem, quod importat, non est potentia, vel voluntas, sed inclinatio voluntatis, & tendentia, qua tendit in perfectionem.

DISTINCTIO XVIII.

Circa istam decimam octavam Distinctionem, in qua Magister agit de merito Christi, quod processit ex eius voluntate, quaruntur duo. Primo.

QUESTIO UNICA.

Utrum Christus meruit in primo instanti sua conceptionis?

ET arguitur quod non, quia non potuit peccare: igitur nec meriti. Antecedens patet ex dist. 12. ubi probatum est, quod non potuit peccare. Consequentia probatur, quia voluntas conjuncta perfectis fini ultimo, non meretur; aliter Beati mererentur: vel si sic eadem ratione posset peccare; sed voluntas Christi fuit perfecte conjuncta Deo per fructum in primo instanti; ergo, &c. Præterea, voluntas Christi semper iubeatur: igitur nunquam meruit. Consequentia probatur, quia aut iuravit, & meriti essent duo actus, aut

quibus:

unus: non duo, quia actus fructus est actus adæquatus potentie, quia voluntas creata fruitur, quantum potest: sed una & eadem potentia, circa idem obiectum, non habet actum adæquatum unum, & præter hunc, alium distinctum; quia sic sequitur contradictio. Sed primum obiectum meriti est ipse Deus diligibilis propter se amore amicitie, volendo sibi bonum; & similiter est obiectum fructus: igitur non sunt duo actus, nec unus: quia de ratione actus meritorii est, quod contingenter elicatur, ita: quod voluntas, ut prius natura illo actui, possit contingenter elicere actum, vel non elicere pro illo actu, pro quo elicetur. Sed actus beatificus non elicetur contingenter, sed necessario (aliter non esset beatificus) cum igitur habeant oppositas condiciones, scilicet contingentes, & necessari, non possunt esse idem actus. (A) Præterea, præmiū excedit meritum, sicut finis illud quod est ad finem, (quia præmiū est finis eius, ad quem ordinatur, & finis est melior eo, quod est ad finem) sed nullus actus Christi secundum naturam creatam potest esse perfectior illo, quo voluntas Christi tendit in Deum, & fructus eo: igitur talis actus non potest esse meritorius, quia tunc præteret dare alium actum voluntatis create meliorem, qui esset præmiū, & finis illius, quod non potest esse, nec idem est melius seipso.

Præterea, quod non meruit in primo instanti, arguitur specialiter, quia omne, quod est, quando est, necesse est esse: quia si illud, quod est esset contingens, hoc non est pro illo instanti, in quo est; sed pro illo, in quo causa præcedens posset illo contingenter causare: sed voluntas, si meruit in primo instanti, non præcessit actum, & ita si actus ille non potuit non poni, non potuit non fuisse: igitur fuit simpliciter necessarius, & per consequens non meritorius.

Præterea, due mutationes, quarum terminus unius præcedit terminum alterius, non sunt simul duratione: sed creatio voluntatis in esse primo, & motio voluntatis ad proprium actum; sunt due tales mutationes: quia terminus creationis, ut esse voluntatis, præsupponitur termino alterius, scilicet ipsi actui: igitur non potuit simul esse primo, & operari: igitur non potuit mereri in primo instanti. Præterea, si sic; igitur Angelus potuit peccare in primo instanti. Probatio consequentia, quia secundum Philosophum, quarto Physicorum, (b) eadem est mensura oppositorum. Unde sicut simpliciter necessaria sunt supra tempus, ita & impossibilia: igitur meritum, & demeritum, eadem mensura mensurantur; & ita si Christus in primo instanti potuit mereri, Angelus in primo instanti potuit peccare. Consequens est falsum, quia tunc peccatum Angeli redundaret in Deum, quia omne eorum effectus est casualiter a causa talis effectus. Exemplum de igne, & eius splendore, quia uterque est a generate ignem. Hoc etiam probat Anselmus de casu diaboli c. 12. quod Angelus non potuit habere a se primam velle, quia si elicit primam volitionem a

se

a Respondet hoc arg. potest elici ex q. seq. in resp. ad primum.

b Tex. 10.

se, ut hoc est volendo, aut non volendo. Non potest dici, quod non volendo, quia tunc nihil elicit, igitur volendo; & tunc ante primum *velle* esse aliud *velle*: igitur primum *velle* habet a Deo, & ita non potest peccare, nisi peccatum redundaret in Deum, sicut in causam ejus.

Præterea, in primo instanti fuit in Angelo motus naturalis rectissimi voluntatis, qui naturaliter præcedit *velle* liberum, cujus si non est peccare: igitur non potuit simul in primo instanti esse motus naturalis rectissimi voluntatis, & *velle* deordinatum: quia tunc simul essent contradictoria; scilicet quod esset rectissimus, & non rectissimus. Contra, ad actum meritorem sufficienter potentia, quæ potest mereri, & dispositio gratuita in potentia, scilicet gratia, presentia objecti apprehensi, & usus potentie circa illud: omnia illa fuerunt in Christo in primo instanti. Patet de potentia gratuita, & presentia objecti: de usu potentie, scilicet quod potuerit uti gratia, eliciendo actum. Probatur, quia secundum Augustinum. 6. de Trinit. cap. 1. *Splendor genitus ab igne esset æternus, si ignis esset æternus.* Dicitur genitus ab igne: igitur res, & operatio sua possunt esse simul pro quocumque instanti.

In illa quaestione primo videndum est, quomodo Christus meruit. Difficile tamen videtur salvare, quod meruerit, cum fuerit Beatus, & perfecte conjunctus sibi secundum voluntatem in primo instanti. Unde fit in primo, vel aliquo alio potuit mereri, videtur quod illi Beati mereantur, vel mereri possint in infinitum: & ita eorum præmium nunquam perfecte haberet. Videndum tamen est primo, quid sit meritum. Et dico quod meritum est aliquid acceptatum, v. l. acceptandum in alio, pro quo ab acceptante est aliquid retribuendum illi, in quo est quasi debitum illi pro illo merito, vel alteri pro quo meruit. Non enim meritum dicitur semper actum, qui sit in potestate ejus, cui fit retribuitur, sed hoc solum est quando aliquis meretur sibi ipsi: quando autem unus meretur alteri per orationes, vel alias affectiones acceptas Deo, quamvis illa sint in potestate merentis, non tamen sunt in potestate ejus, pro quo facit; & tunc meritum formaliter dicitur ordinem aliquis actus laudabilis in merente ad acceptantem, quod acceptans acceptat, ut retribuatur ei, pro quo acceptatur. Et ex hoc sequitur, quod unus potest mereri pro alio: quia tamen in Deo nihil est acceptandum non acceptatum, ideo in descriptione meriti non oportet addeere acceptandum in ordine ad Deum. Deus igitur, acceptans bonum factum, vel bonum *velle* æquius, tribuit sibi si indigeat, ita tamen sit ita perfectus, quod non indigeat perfectione sicut Christus tribuit aliis, pro quibus meretur. Tunc ad propositum loquendo de merito, potuit consistit in bono *velle* voluntatis, dico quod Christus meruit nobis tali *vellet*; & dico quod radix omnis meriti consistit proprie loquendo de merito, in affectione justitiae voluntatis: non autem in affectione commodi, nec in affectione iustitiae; ut ordinat affectionem commodi. Hoc patet, quia primum obiectum circa quod aliquis meretur primum, est ipse Deus, secundum quod

affectione justitiae vult Deo bonum, ut esse, & bene esse, scilicet justum, sapientem, &c. sed voluntas affectione commodi respicit proprium bonum, & aliquando inordinat. si si regaleat, & ordinatur affectione justitiae. Ideo meritum non consistit primum in affectione iustitiae, ut moderatur, & ordinat affectionem commodi circa proprium bonum: sed sicut primum demeritum Angelorum fuit inordinatus motus, & desiderium beatitudinis circa Deum: ita meritum est ordinatus motus circa Deum volendo sibi bonum, & potuit volendo (a) cum debitis circumstantiis, sibi conjungi ipsum in se, & in aliis. Et ideo omne amatum affectione commodi, si non ordinatur, & moderatur affectione justitiae, est demeritum, quia est immoderatus appetitus proprii boni, vel indifferentis, si potest esse indifferens, de quo non modo (forte enim potest secundum) quod prævenit affectionem iustitiae) ideo in affectione commodi, (b) nisi referatur ad ultimum finem affectione justitiae, non consistit meritum. Sed alii Beati a Christo, quia secundum totam voluntatem conjuncti sunt ultimo fini, scilicet Deo, affectione justitiae perfectissime, etiam habent summum commodum conjunctum sibi, quod appetunt affectione commodi, scilicet conjunctionem summi boni; ideo non possunt habere actum oppositum affectione commodi, ut libere velint aliquid, quod non sit eis incommodum: Nullam enim est obiectum in patria, quod possint velle, quod sit eis incommodum, quod affectione commodi nolunt. Sed Christus secundum aliquid fuit viator, & passibilis secundum partem sensitivam, & portionem inferioriorem voluntatis ideo multa habuit obiecta presentia sensibus, & portioni inferiori, circa quæ potuit libere velle contra affectionem commodi, quæ semper est ad convenientes illi, cujus est ideo jejunando, vigilando, orando, & multis aliis talibus potuit mereri, vel exercendo talia exterius, vel volendo interiora talia propter Deum. Tunc dico, quod licet Angeli habeant bonas operationes circa nos, vel alii Beati: quia tamen illi actus sunt inclusi in beatitudine illorum, hoc est ratione beatitudinis, & ex illius plenitudine, & collatione obligantur nobis a Deo: Potest dici, quod non merentur; sed hujusmodi operationes Christi prædicat non includuntur in sua beatitudine, ideo per illos actus meruit: quia quantum ad illos actus fuit viator, non comprehensor, ita quod radicaliter includantur in sua beatitudine.

Similiter potest dici, si hoc non placet, scilicet quod meruit tantum actibus partis sensitivæ imperitias a voluntate, secundum primam opinionem supra, sed quod etiam patitur secundum partem intellectivam; tunc potest dici, quod quantum ad omnes actus portionis inferioris potuit mereri. De his dico, qui respiciunt ea, quæ sunt ad finem. Sed quomodo? dico, quod est portio superior iustitiae perfecte conjuncta Deo, secundum actum beatitudinis: fuit tamen eadem voluntas passibilis, secundum portionem inferioriorem, & ut sic, fuit viatrix, & potuit mereri. Contra: illud, quod est in termino sim-

placiter, non potuit mereri: sed portio inferior fuit simpliciter in termino, quia non potuit habere actum inordinatum, circa aliquid ad finem: igitur fuit quietata, & beatificata quantum potuit: quia non est ipsius partis inferioris habere actum circa objectum æternum immediate: sed circa alia in relatione ad illud objectum. Præterea, sicut in nobis meritum respicit partem intellectivam, sic in Christo: sed in nobis non est meritum in portione inferiori, nisi fuerit in superiori complete, sicut nec peccatum: igitur nec Christus potuit mereri secundum portionem inferiorem tantum, nisi mereretur secundum superiorem. Ad primum horum, cum dicitur quod portio inferior fuit simpliciter in termino, & ideo non potuit mereri: Dico, quod portio inferior in Christo, dicitur esse in termino, ex hoc quod portio superior conjungebatur Deo per se, scilicet, quod affectione iustitiae non potuit velle, nisi ordinatum, & iustum, & ideo non potuit peccare. Sed tamen non fuit secundum partem inferiorem ex conjunctione cum Deo in termino, sic quod habuit impassibilitatem. Nec habuit omne, quod habere potuit secundum affectionem commodi, quia ex miraculo non habuit summum bonum sibi conjunctum, quantum potuit conjungi, sicut est in simpliciter Beatis, & in Christo modo de facto in patria. Quia igitur sic fuit, potuit aliquid accidere sibi contra affectionem commodi, quod tamen accepit, & ita mereri potuit. Et præter hoc etiam portio inferior meruit eliciendo operationem circa creatura, ut diligendo matrem, & alios bonos in Deum, & malos propter Deum. Ideo, quando dicitur, quod secundum portionem inferiorem fuit in termino, si intelligatur omni modo in termino, falsum est.

Ad secundum, cum dicitur quod meritum complete non est nisi in superiori portione: Dico propter argumentum, quod Christus meruit secundum portionem superiorem, & secundum omnem actum ejus. Hoc tamen est difficile tenere propter alios Beatos, qui tunc videntur posse mereri in infinitum. Probo autem illud, quia omnis actus acceptus a Deo, tanquam actus bonus & laudabilis, pro quo Deus velit aliquid retribuere illi, cuius actum acceptat, vel alteri, pro quo fit, est meritorium: hujusmodi est omnis actus Christi secundum naturam humanam: etiam actus beatificus, quo secundum portionem superiorem fruatur Deo: quia persona illa non secundum omnem conditionem sui fuit simpliciter in termino, ideo potuit Deus omnem actum creationis illius persone acceptare tanquam dignum aliquo bono pro eo retribuendo illi personæ, si indignisset; vel alteri, scilicet nobis, pro quibus meruit. Et hoc tenendo, oportet dicere, quod si actus beatificus secundum portionem superiorem Christi fuit meritorium, quod non includit contradictionem actum beatificum Michaelis, vel alterius Beati, posse acceptari tanquam aliquid dignum retributione, quod retributum daretur propter meritum, puta Michaeli daretur aliquid propter actum meritorium custodie, quam exercet circa me, contradictio, dico, non esset: tamen de facto Deus, non sic acceptat actum illum, quia persona illa est totaliter

extra statum merendi secundum totum subiectum; non sic Christus; sed secundum aliquid tale in statu viatoris, & propter hoc omnis actus ejus creatus acceptus erat, & meritorius illis, pro quibus offerbatur Deo. Sed quomodo hoc? ex quo fuit extra viam secundum portionem superiorem, non videtur, quod secundum illam posset mereri plus, quam alius Beatus in patria.

Respondeo, nec meritum non respicit, nec consistit tantum in ipso actu elicto, sed in conditionibus aliquo modo persone, sive suppositi elicientis: sic acceptatio divina non solum respicit actum: sed conditiones accidentales suppositi elicientis. Exemplum: aliquis offendit me: veniatur deo, & rogatur pro officia veniam terti offendenti. pono, quod uterque erit gratiose, & efficaciter rogat: rogatio est causa, quare dimittit offensam, formaliter loquendo; tamen aliqua accidentaliter conditio potest esse in alterius illorum supposito, propter quam citius, & magis dimittam offensam propter rogationem unius, quam alterius, puta quod sit amicus, vel aliquid tale: & tamen applicatio est causa præcipua, quare offensam dimitto. Ita in proposito, quod persona sit secundum aliquid extra simpliciter terminum, est aliquoties causa, quare ejus actus ante beatificus est meritorius, & non alterius, scilicet Angelis, vel animæ Petri, & maxime cum talia dependant ex liberalitate divina acceptante unum actum, & non alium: non tamen est contradictio utrumque acceptari tanquam meritorium secundum viam istam, quod videretur difficile. Sed tunc ultra potest esse dubium, an istius respectu Verbi in se sit actus meritorius, vel actus ille, ut tendit in objecta alia relictoria in Verbo, scilicet ut dixit matrem viam in Verbo, & alios electos ita visos propter Deum, & in Deum, & alios inimicos propter Deum. Et postea dicit, quod utroque modo & maxime, ut actus tendit in alia objecta a Deo visa, & dilecta sibi. Habemus igitur, quod simpliciter potuit mereri: eligatur via magis grata.

Est igitur videndum, an poterit mereri in primo instanti, & potest dici, quod sic. Nec video oppositum, quia omne habens actum primum periclitum, & objectum præsens in ratione objecti, si non impeditur, & non sit actus ejus secundus successivus, sed perennans, potest agere pro quocumque instanti, si omnia ista concurrant: quia non plura requiruntur ad actum: & hæc omnia fuerunt in Christo in primo instanti conceptionis, scilicet potentia, perfecta gratia, objectum præsens per intellectum, scilicet tota Trinitas, cui poterat velle bonum propter se, & non impediebatur, & actus volens est permanentis ergo. Contra rationem hæc insto, ut magis declararet, & probo quod adhuc omnibus istis positis, non esset actus meritorius: quis ad talem actum requiritur deliberatio, & electio: electio autem præsupponit syllogismum prædicatum, & discursum, & discursus inordinatus: est enim actus meritorius electivus: ergo. Respondeo, hujusmodi discursus, & syllogizatio practica est ad hoc, quod habatur actus electivus voluntatis: & iusto iudicio per cogitationem practicam voluntas eligit, & quando voluntas eligit, ratio practica non discurret

quia facta conclusione practica, sententiar de eligendo. Si ergo sententia ultima possit haberi sine discursu precedente, ita perfectio, poterit voluntas libere eligere in instanti, sicut procedente illo discursu: sed perfectus in cognoscendo non discurret, sicut artifex in circumstantiando perfectus, non discurret in percutiendo chordas, nec syllogizatur, alias videretur impetatus (hoc (a) habetur 3. Ethic. c. 10.) cum igitur Christus a principio suae conceptionis fuerit perfectus in cognitione omnium, saltem abstractiva, potuit sine tali syllogizatione eligere, quia electio de se est actus simplex.

Hic visio, videndum est quid (b) meruit; & dico quod non meruit sibi fructiorem: quia si sic, aut operatione solicita circa ea, quae sunt ad finem, aut circa ipsum finem. Non primo modo, quia primum actum habuit circa finem, fruendo prius feliciter, quam aliquem actum haberet circa aliquid quod est ad finem. Et si meruit fuit circa aliquid, vel aliqua objecta visa in Verbo, ut dictum est secundum viam precedentem, vel circa matrem, vel circa electos multos volendo eis beatitudinem: naturaliter tamen praecessit operatio circa ipsum finem, scilicet Trinitatem, vel essentiam in tribus. Nec actu fructiorem, quod futebatur Trinitate, meruit eandem fructiorem, quia hoc non esset aliud dicere, quam meruit fructiorem, quia habuit fructiorem; vel meruit, quia Deus dedit actum; quod nihil est dicere; quia nullus actus est meritorius sui ipsius, licet possit esse aliterius. Igitur Deus liberaliter, sine aliquo merito precedente conjunxit voluntatem istam per fructiorem ultimo fini, & ita non meruit sibi fructiorem. Unde August. 13. de Trinit. cap. 19. dicit, quod summa gratia est, quod homo in unitate personae est Deo conjunctus; & quamvis loquatur de gratia unionis, id est, gratuita Dei voluntate veniente: tamen ad unionem istam concomitantur sequitur gratia fructiorem de facto, ideo tota summa gratia sine meritis precedentibus. Sed contra: gloriofus est habere premium pro merito, quam sine merito; igitur poneadum est in Christo. Praeterea, prioritas naturae videtur sufficere ad meritum: cum igitur inter voluntatem, & actum elicatum, possit esse prioritas naturae; videtur, quod hoc sufficeret ad merendum fructiorem, vel idem actus, ut prior natura seipsa, potest esse meritorius respectu sui ipsius. (c) Ad primum istorum, cum dicitur quod gloriofus est, &c. Dico quod verum est de premio, quod potest haberi ex meritis: sed hoc tantum, & tam excellens, quod ad ipsam non potuit precedere meritum: & nobiliss est habere actum, ad quem non potest precedere meritum ex liberalitate dantis, quam habere actum debiliorem cum multo merito precedente. Et videtur hoc rationale, quia sicut Deus creavit in esse naturae aliquam naturam, puta naturam Angeli, ad quam creandam non potuit cooperari causalitas causae secundae propter perfectionem talis naturae; ita in genere

neque moris creavit Deus aliquem actum beatificum, ad quem non potest esse actus alius meritorius prior, & huiusmodi fuit actus beatificus anima Christi, & hoc propter nobilitatem & excellentiam actus, & modi habendi actum, quia immediate antequam haberet aliquem actum circa ea, quae sunt ad finem. Aliter dicitur, poneadum quod actus ille poterit cadere sub merito, est gloriofus fuisse habenti actum, meruisse illum, quam non meruisse: non tamen simpliciter est gloriofus; quia decens est propter alios Beatos, & propter perfectionem illius status, quod ille inveniantur omnes gradus principales in actibus beatificis, ut actualis beatitudo Christi sit major beatitudine omnium creaturarum: nam ibi sunt aliqui Beati, qui nunquam fuerunt inimici actualiter peccati actuali, ut multi innovantes, & multi alii, quia aliquando fuerunt inimici, ut mortaliter peccantes, & postea penitentes. Est ibi etiam Beata Virgo Mater Dei, quae nunquam fuit inimica actualiter ratione peccati actualis, nec ratione originalis (fuisse tamen, nisi fuisset praeservata:) igitur decens fuit, quod esset beatitudo alicuius personae, sine omni merito precedente. Nec ideo anima Christi fuit ingloriosior: quia si actus potuisset cadere sub merito, anima illa potuisset mereri illum, nisi fuisset praeservata actu beatifico. Et sic praevinit ex liberalitate dantis est major nobilitas, sicut si mihi daretur illud, quod habeo in fine totius laboris meritorii nunc: & illud magis est ad decorem status Beatorum, ut dictum est. Ad secundum, dico quod prioritas naturae potentiae precedens actum, non sufficit; quia non est meritum, nisi in aliquo actu, vel passione accepta: sed voluntas, ut prior natura, non habet aliquem actum, vel passionem acceptam a voluntate, ratione cuius potuit mereri actum beatificum, quia ille actus praecessit omnem meritum: nec idem actus est meritum, & premium; quia alterum excedit, ut premium, utro etiam, quia hoc esset dicere, quod meruit, quia Deus dedit meritum; licet idem actus in Christo possit esse premium sibi, & cum hoc meritorius alius ut dictum est. Praeterea, talis distinctio non est nisi rationis confidentis actum illum diversum, quae non sufficit ad actum meriti, & praemii. Sed nunquid meruit sibi impassibilitatem animae, & corporis? Magister dicit in litera, quod sic. Contra, illud quod infausset, si non fuisset per miraculum impeditur, quantum est ex ratione sui ante omnem actum causatur illius personae, non cadit sub merito illius personae; sed gloria, & impassibilitas corporis, & animae insuissent in primo instanti unionis, nisi per miraculum fuissent prohibita: ergo. Potest dici pie sentiendo cum Magistro, & pie glorificando, quod quamvis non meruerit directe impassibilitatem utriusque, meruit tamen amorem impediturum, propter quod non infuerunt haec, scilicet delationem miraculi prohibitis redundantiam gloriae in portiones inferiores, & in corpus. De aliis, quae possunt hic tangi, scilicet quod meruit, & quibus, dicitur distinctio sequenti.

Ad primum principale, cum dicitur, quod non potuit mereri sum-

a ad 2. Physicorum. 36. b Vide D. Tho. 3. p. q. 19. a. 3. c. 4.
c Vide D. Tho. ubi sup.

placiter, sicut nec peccare; nego consequentiam in Christo. Nam licet perfecta conjunctio fini perfecte quietans, secundum omnem modum ipsum conjunctum, scilicet secundum affectionem justitiae, & secundum affectionem commodi (secundum quod affectione justitiae, vult primo bonum Deo, & secundario sibi, & affectione commodi, vult semper sibi bonum, quomodo alii Sancti a Christo conjunguntur Deo, quia funt totaliter extra viam, & in termino) prohibeat se mereri, sicut & peccare; quia tamen actio justitiae potest separari ab affectione commodi, ut scilicet aliquis affectione justitiae summe conjungatur fini, ita quod nullo modo possit injuste velle, vel peccare: tamen non conjungatur affectione commodi, ut habeat summum bonum commodum summe sibi conjunctum, & intantum possit pati: primo, portio superior in Christo conjungitur Deo per gloriam quietantem illum portione, & per affectionem justitiae totus homo, ut peccare non possit. Potuit tamen pati, quia aliquid accidere potuit contra affectionem commodi, & illud potuit Christus ordinare velle, & acceptare, & ita mereri. Et sic patet, quod non est simile de Christo, & Beatis. Ad secundum, tenendo, quod meruit secundum portione interiorum; Dico, quod actus beatorum, & meritorius, sunt duo actus, quia unus respiciat aeternum, & alius temporale in ordine ad finem ultimum. Nec oportet, quod universaliter omnis actus meritorius sit primo, & immediate in executione circa Deum, sed sufficit, quod intentione. Unde in executione potest aliquis immediatus diligere, & finaliter in Deum reduci. Hoc dicens, argumentum solutum est. Sed si teneatur, quod meruit secundum portione Superiorem tunc potest dici, quod fuit circa objecta relucens in Verbo, sicut diligendo electos, & volendo eis bonum. Et quando dicitur, quod hoc non fit uno actu; Verum est, sed duobus. Et cum probas, quod non, quia portio superior habet actum adequatum beatificum respectu objecti beatifici, & non interruptum, igitur non potest simul habere alium actum circa alia relucens in Verbo; Nego consequentiam, quia licet actus ille fuerit ad quarum intensius, ita ut perfectiorem habere non possent, non fuit tamen adequatus extensius, quin simul alium imperfectiorem habere possent; alioquin nullus Beatus posset cognoscere res in proprio genere, quia eadem potentia cognoscit Deum visione beata, & alia in genere proprio. Ad aliud responderetur in 2. lib. (a) Dico tamen, quod actus fuit contingens in primo instanti. Contingens enim nunquam est formaliter contingens, nisi quando est, ideo contingens, quando est, contingenter est. Non tamen loquor in sensu compositionis. Non enim omne ens, quod est, est necessarium. Voluntas ergo in primo instanti, ut prior natura suo actu, ita contingenter elicit actum suum, sicut si per diem praecessisset actum elicitum. (b) Unde licet etiam antequam sint, quaedam sunt contingencia, & quaedam necessaria: sic etiam quando sunt, quaedam sunt contingenter, & quaedam necessario. Tamen ad formam argumenti aliam respondi; quare. Unde non

a Ad 4. arg. d. 1. q. 3.

b Dispositio. 39. 1. lib.

non est ratio, quare contingencia sunt contingencia, quia eorum causa duracione praecessit, fed quia causa, quando causa, contingenter causat. Tamen potest propositio distingui secundum compositionem, & divisionem, dicendo sic: *Omne, quod est, quando est, necesse est esse, ita illa est, & divisa.* Vel sic: *Omne, quod est, quando est, necesse est esse, vera est, & composita.* Praeterea aliter est fallacia secundum quid, & simpliciter patet. Ad aliud cum dicitur, quando dux mutationes sunt ordinatae secundum prius, & posterius, & termini similiter; Verum est, si tempore, & tempore: et si natura, & natura. Hoc autem tantum est ordo naturae inter mutationes, & talis est inter terminos. Ad aliud, cum dicitur quod si Christus potuit mereri in primo instanti, & Angelus peccare; de consequendo posset esse magna altercatio. Dico tamen pro nunc, quod potuit peccare in primo instanti, & libere, & voluntarie, ut voluntas est prior natura actu elicitu, quia habens primum esse perfectum, & objectum approximatum, si non impeditur, & actus ejus sit permanentis, potest habere actum. Omnia ista poterant esse in Angelo in primo instanti, ut supra dictum est de merito Christi, & quare tunc de velle inordinatum sicut de ordinato. Et hoc est, quod Augustinus dicit 11. de Civit. cap. 13. *Qui sentiens malum Angelum peccasse a principio, hoc est, quod semper fuerit sub peccato, non ex hoc cum Manichaeis sentiunt, ponentibus unum Deum malum: & ita non esset Deus auctor illius mali.* Sic igitur secundum tenentes, quod peccare potuit in primo instanti, diceretur quod peccasset non in quantum effectiva a Deo, sed ut est de nihilo, alias ejus peccatum redandaret in Deum. Et cum dicitur, quod omnis effectus eorum cause secundae est a causa prima, & sic peccatum Angeli effectus a Deo: sicut ignis est a Deo, ita & calere; Dico, quod si propositio fit vera intelligenda est de positivis, & non de privativis: peccatum autem formaliter est privatio boni, quod deberet inesse actu elicitu quomodo elicitur, & non inesse. Aliter potest dici, quod propositio est falsa, scilicet quod *omne eorum cause est causa effectiva inesse sibi a causa sua*, quia non est contradictio de opposito. Unde si Deus crearet, & vel agens creator generaret solum substantiam ignis, illa haberet in se causalitatem respectu quantitatis, & caloris. Unde in eodem instanti temporis, in quo esset secundum substantiam, esset quantus, & calidus, (quamvis non in eodem instanti naturae) positu etiam, quod generans ignem annihilaretur, ita quod nunquam esset nisi per unum instanti. Vnde postro quod generaretur calidus, quod non posset generare in se calorem alium in eodem instanti; hoc non esset ratione aliqui contradictionis, sed solum, quia duo accidentia ejusdem rationis non possunt esse in eodem subiecto; quod tamen est falsum fundamentum.

Praeterea, non est verum universaliter, quod sicut generans dat substantiam rei, ita dat accidentia casualiter immediate; sed si verum sit, hoc non est verum nisi in generatione univoca: in proposito autem

tem nihil valet, ideo potest substantia esse a Deo, & actus maxime quoad deformitatem, potest esse a voluntate ipsa. Ad illud Anselm. ipse videtur fingere unum Angelum factum in affectione commodi, non in affectione iustitiæ, ita, quod deficiat sibi esse primum affectionis iustitiæ; & (a) & tunc dicit, quod non potest habere primum *velle* de se, vocando primum *velle*, esse primum affectionis iustitiæ: Et quid mirum? Nec talis Angelus, si fieret, posset mereri plus, quam hos: sequeretur enim efficacie apprehensionem intellectus, sicut appetitus sensitivus sensum, & hoc affectione commodi. Vnde in Angelo & homine, ipsa voluntas secundum affectionem iustitiæ & eodem modo est totale principium perfectum in *esse* primo, respectu actus volendi. Ad rationem autem ejus, cum dicit, si habet primum *velle a se*, ut hoc esse volendo, aut non volendo. Dico, quod si intelligas volendo actu elicito: ita quod non potest habere actum elicatum volendi, nisi prævia volitione sua, qua movet se ad volendum, falsissimum est: immo iterum in infinitum, & non esset dixit aliquod *velle*, sicut nec primum *velle*. Sed dum vult aliquod actu elicito, saltem prius natura, vult habitualiter se *velle*, id est, prius habet principium volendi in *esse* primo quod vult actu elicito: & iste sensus est verus. Et quia Angelus a Deo factus non habet a se tale principium, ideo dicit, & bene, quod non potest habere primum *velle a se*, accipiendo *velle* pro aliudque voluntate in *esse* primo: & si hoc probat, concedatur. Ad aliud, cum dicitur, quod in primo instanti fuit in Angelo motus naturalis rectissimus, &c. Dico, quod si concludit de primo instanti, & de quolibet: quia in quolibet instanti motus naturalis est prior ipso actu libere elicito saltem natura, & ut est hic prior, est rectissimus, & ita non potest in eodem instanti oblique *velle* per actum libera voluntatis, & ita in nullo instanti peccabit voluntas. Ideo dico ad argumentum, quod motus naturalis non est aliquis actus elicitus, sed solum dicit inclinationem naturalem voluntatis in bonum: & illud nihil reale aliud a voluntate dicit; sed si est relatio, est idem voluntati per identitatem realem: nec separari potest sine contradictione. Et ideo in demonibus manet ille motus hic rectissimus, sicut & natura, quia non est realiter aliud a voluntate, licet non sit idem sibi formaliter: Unde ille motus non est nisi habitus motus, id est natura in *esse* primo. Si autem accipias motum naturalem pro actu elicito conformi tali inclinationi; certe ille potest esse malus, & immoderatus, stante natura integra: nec actus malus minuit inclinationem naturalem, sicut nec naturam. Unde Angelus potest esse perfectus in naturalibus quoad *esse* primum, & peccare actu secundo elicito, & inordinato.

DISTINCTIO XIX.

Circa secundum, quod pertinet ad Distinctionem decimam novam, ubi quaritur.

QUÆ-

a De bis 2. d. 5. q. 2.

QUESTIO UNICA.

Utrum Christus meruerit omnibus nobis gratiam, & gloriam, & remissionem culpe, & pena?

Arguitur, quod non; quia præmium excedit meritum, & meritum ordinatur ad præmium, sicut ad finem; sed præmium omnium aliorum non excedit meritum Christi: igitur merum Christi non ordinatur ad illud, sicut ad finem, cum sit nobilior, quam illud præmium: ergo: Præterea, meritum Christi fuit quoddam bonum finitum, cum fuerit ejus secundum naturam humanam, sed peccatum aliorum fuit infinitum malum, quia tanta fuit offensæ, sed peccatum, quantum est ille, qui offenditur, five contra quem peccatur, vel a quo per ipsum separatur, ille est infinitus, scilicet Deus: igitur cum finitum non sit proportionatum infinito, nullum meritum Christi potuit mereri delectionem offensæ. Præterea, per idem potest probari, quod non meruit delectionem pœnæ pro reatu infinito aliorum, quia pœna, qua debetur illi peccato, est infinita; & meritum Christi finitum: ergo. Præterea, de possibili possunt esse homines infiniti, si mundus, & generatio semper duraret: & quilibet natus de Adam contraheret originale peccatum; igitur foret tunc in mundo, in post sumendo, infinita culpa: igitur cum meritum Christi fuerit finitum, non sufficeret pro remissione offensæ, & collatione gratiæ, & gloriæ omnium.

Præterea, si sufficeret ad merendum omnibus gratiam, & gloriam, omnibus conferretur gratia, & gloria: quod falsum est; quia multi sunt vocati, pauci vero electi: quia paucus est numerus fidelium, nec omnes fideles, vel baptizati salvantur. Contra, Leo Papa in sermone de Nativitate, Sicut a veritate nullam liberum reperit, sic liberandis omnibus venit.

Ad questionem, (b) dicitur quod meritum Christi potest dupliciter considerari, scilicet secundum sufficientiam, & secundum efficaciam. Primo modo meruit omnibus delectionem culpe, & collationem gratiæ, & gloriæ: sed secundo modo non, scilicet secundum efficaciam, quia non omnes consecuti sunt redemptionem. Meritum enim Christi, ut dicunt, habet quandam infinitatem ex supposito Christi, quod eliciebat; & exercuit operationes illius nature assumptæ, & ideo vira illius suppositi, & operationes, fuerunt bonum infinitum, propter quod, & mors, & passio, & aliæ operationes habuerunt quandam infinitatem, ut sufficerent pro infinito peccatis delendis, & infinitis gratiis, & gloriis conferendis. Confirmatur hoc per Ansel. 2. Cur Deus homo, cap. 14. ubi vult, quod homo deberet potius eligere omne aliud a Deo destructi, & petire, quam mortem,

a Mat. 20. & 22. b D. Tb. 3. p. 92. q. 48. quare Henr. quadi. 5. q. 10.

tem, vel aliquam lesionem inferre illi homini: quia vita ejus erat tanta, ut in infinitum esset plus amabilis, quam peccata etiam infinitorum hominum, si esse possent, sint odibilia; ideo ejus mors fuit sufficiens pro redemptione omnium. Et multa dicte ibi de excellentia vite, & per consequens de acceptatione mortis, quia tantum acceptatur mors pro illis redimendis, quantum valuit vita illius: sed vita ejus fuit ita amabilis, ut homo potius debet elipere omnia peccata mundi cadere supra se, quam scienter aliquam violentiam intulisse corpori Christi, secundum doctrinam suam (a). Quantum vero ad efficaciam, non metuit omnibus, quia actus activorum sunt in patiente, & dispositio, & unito agenti, sicut patet in agentibus, & patientibus corporaliter: igitur fit erit in actione meritoria, quantum ad influentiam in alios. Sed conjunctio cum Christo requisita, ut meritum Christi valeat eis, est per cognitionem, & dilectionem, secundum quod homo disponit se ad gratiam, cognoscendo, & diligendo Deum; non autem omnes sic se disponunt; quare non omnibus meruit secundum efficaciam.

Contra hunc modum dicendi arguo, quia dicta ista, quibus dicitur, quod vita Christi fuit ita excellens, ut haberet quandam infinitatem; videntur hyperbolica, & exponenda, quia nunc loquimur de bono *velle* Christi: quo meruit, & Deus acceptavit passionem pro omnibus, quantum ad sufficientiam, ut dicunt. Quia aut bonum *velle* Christi tantum erat acceptatum, quantum erat persona Verbi; aut si non, ergo non habuit infinitatem acceptabilitatis, ut posset sufficere pro infinitis. Si bonum *velle* Christi erat tantum acceptatum, quantum erat persona Verbi, tunc cum persona Verbi sit simpliciter infinita, illud bonum *velle* Christi fuit infinite acceptatum. Sed eum Deus nihil accepit, nisi quantum habet de acceptabilitate, igitur illud *velle* ratione suppositi habuit rationem infinitate acceptabilitatis: & tunc in acceptabilitate non esset differentia inter *velle* proprium verbi in se, & *velle* illius nature in Verbo; quia ex parte acceptabilis non est major acceptabilitas, igitur Verbum volendo bonum circumscripta natura assumpta, potuit mereri, quod falsum est. Et ultra sequitur, quod Trinitas tantum diligeret *velle* nature assumptæ, sicut Verbi increatum, quod nihil est dicere, quia hoc est ponere creatum habere tantam dilipibilitatem, sicut increatum.

Præterea, hujusmodi *velle* non est plus acceptatum Deo, quam sit bonum: si igitur infinite fuit acceptatum, vel pro infinitis, tunc *velle* illud cum relatione ad suppositum Verbi fuit formaliter infinitum: igitur anima Christi ponit ita perfecte toti Deo, vel *velle* cum tali respectu, sicut Verbum suo *velle* proprio; quod nihil est nisi ponere animam Verbum.

Præterea, per se principium illius *velle*, sumptum cum omnibus respectibus ad Verbum, vel ad aliud, est finitum: igitur, & *velle* fuit formaliter finitum, & limitatum, & per consequens finite acceptatum.

patent, nec habuit Verbum causalitatem aliquam super illud *velle*, quam non habuit tota Trinitas. Et dicitur, quod Verbum habet specialem efficientiam super alium illum, adhuc non sequitur, quod sit formaliter infinitus, & infinite acceptatus: quia actus sic infinitus potest essentialiter dependere ab aliquibus causis finitis in perfectione cum causa infinita coe gente, ita quod creatum habeat essentialem causalitatem super illum actum, & non accidentalem tantum: sicut natura assumpta super *velle* Verbi, & sicut albedo in adificatore super *adificari*. Sed natura assumpta habuit super *velle* essentialem causalitatem, & non tantum accidentalem, quia secundum illam naturam meruit: igitur esse, quod Verbum specialiter egerit ibi aliter, quam Trinitas, adhuc non sequitur, quod actus ille habeat, unde infinite acceptetur, ita quod secundum sufficientiam valeat pro infinitis redimendis. Sed sicut meritum fuit finitum in se, ita secundum justitiam commutativam fuit finitum retributum: igitur non meruit infinitis secundum sufficientiam in acceptatione divina, sicut nec fuit infinite acceptatum, quia in se finitum.

Præterea contra secundum, quando dicitur, quod non meruit omnibus secundum efficaciam, quia agens non agit nisi in disposito, & unito; Quæro a te, Utrum Christus tantum meruit, quod habent gratiam quomodocumque, & undecunque hoc esset, haberent gloriam ex merito Christi? & si hoc solum, igitur non meruit nobis primam gratiam baptismalem in novo Testamento, nec gratiam datam in Sacrificiis, & Circumcisione in veteri Testamento; quod est falsum, quia unde veniet nobis gratia illa prima? Oportet igitur dicere, quod meruit nobis gratiam primam, qua conjuncti essemus sibi: igitur meruit, ut non conjuncti conjungerentur sibi, & in hoc potissime consistebat meritum: igitur non solum meruit, ut conjuncti sibi ulterius cooperarentur ei, & sic tandem glorificarentur: sed meruit, ut non uncti unicerent, etiam qui non unctam se disposuerunt. Unde magis meruit gratiam baptismalem, & primam, quam quodcumque opus postea ex gratia.

Item, (a) si dispositio est necessaria; aut ergo ex parte Dei ut agentis, aut creatura ut patientis; si ex parte Dei, ergo non fuit causa sufficiens, quod est contra primum; Si ex parte creaturae, ergo gratia non est gratia, si ex merito reddatur recipienti. Et præterea, qualibet anima est capax talis gratiæ, quia non habet contrarium.

In ista quæstione igitur, ista tria sunt videnda. Primo, quomodo meruit quantum ad efficaciam. Secundo, quantum ad sufficientiam, aliter intelligendo vocabula ista. Tertio, quid meruit (b). Quantum ad primum, dico, quod Incarnatio Christi non fuit occasionaliter prævisã, sed fuit suis immediate videretur a Deo ab æterno, ita Christus in natura humana, cum fit propinquior fini, cæteris prius prædestinabatur, loquendo de his, que prædestinantur: tunc ille

a 2. de Anima text. c. 24.

a Adit. b De ord. redempt. videtur in 1. d. 39. c. 96.

iste fuit ordo in prævisione divina, primo enim Deus intellexit se sub ratione summi boni; in secundo signo intellexit omnes alias creaturas; in tertio, prædestinavit hos ad gloriam, & gratiam, & circa alios habuit actum negativum non prædestinando; in quarto prævidit illos casuros in Adam, in quinto præordinavit, sive prævidit de remedio, quomodo redimerentur per passionem Filii, ita quod Christus in carne, sicut & omnes electi, prius prævidebatur, & prædestinabatur ad gratiam, & gloriam, quam prævidetur passio Christi ut medicina contra lapsum; sicut Medicus prius vult sanitatem hominis, quam ordinat de medicina ad sanandum. Sic autem prius prædestinantur electi, quam passio Christi prævidebatur, ut remedium contra lapsum eorum: ita tota Trinitas prius ordinavit prædestinatos, & electos ad gratiam, & gloriam finalem, quantum ad efficaciam, quam prævidit Christi passionem tanquam medicinam acceptandam pro electis cadentibus in Adam prius prædestinatis ad gloriam finalem, & sicut Verbum prævidit passionem Patris offerendam pro prædestinatis, & electis, & sic eam efficaciter obtulit in effectu: ita tota Trinitas pro eis passionem efficaciter acceptavit, & pro nullis aliis fuit efficaciter oblara, nec ab æterno acceptata, & ideo tantum meruit eis primam gratiam ordinantem ad gloriam consummatam, hoc quantum ad efficaciam meriti.

Quantum ad sufficientiam. Dico, quod meritum Christi fuit finitum, quia a principio finito essentialiter dependens; etiam accipiendum ipsum cum omnibus respectibus, sive cum respectu ad suppositum Verbi, sive cum respectu ad finem: quia omnes respectus illi erant finiti, & ideo quomodocumque circumstantionatum finitum erat; at si fuit infinitum, tunc non fuit meritum plus secundum *vel*le creatum, quam secundum *vel*le Verbi increatum. Quantum ergo valuit illud meritum ad sufficientiam? Dico, quod sicut omne aliud a Deo, ideo est bonum, quia a Deo voluit, & non e converso: sic meritum, illud tantum bonum erat, pro quanto acceptabatur: & ideo meritum quia acceptatum, non autem e converso, quia meritum est, & bonum, ideo acceptatum, & tantum potuit acceptari passive, quantum tota Trinitas potuit, & voluit acceptare active: sed ex formali ratione sua, quam habuit, non potuit acceptari in infinitum, & pro infinitis, sed pro finitis. Tamen ex circumstantia suppositi, & de congruo ratione suppositi habuit quandam rationem extrinsecam, quare Deus potuit acceptare illud in infinitum, scilicet extensive, pro infinitis. Si autem illud meritum fuisset alterius persone, tunc nec ratione operis, nec ratione operantis fuisset congruitas acceptationis illius pro infinitis. Pro quantis autem, & pro quot Deus voluit passionem illam, sive bonum *vel*le acceptare, pro tot fuisset, sed quantum est de formali ratione rei acceptabilis in se, non fuit acceptabilis pro infinitis, sicut nec in se fuit formaliter infinita. Sed quid, & quibus meruit? Dico, quod Christus meruit omnibus, qui primam gratiam accipiunt, collationem illius, ita quod ibi non cooperatur voluntas nostra, nisi in adultis baptizatis, ubi requiritur aliqua bo-

na dispositio voluntatis, & hoc fuit potissimum in merito suo, quod meruit non conjunctus conjungi, & illud obviat secundo membro distinctionis. superioris, sed quantum ad gratiam penitentialem post lapsum in mortale actuale, licet meritum Christi sit principale in merendo, & totalis causa, de condigno tamen requiritur ibi aliquid parte recipientis gratiam, ut contritio, & compunctio de peccato, de congruo. Similiter dico, quod Christus meruit nobis, ut totalis causa apertione janue Paradisi, ut omnibus in gradibus decedentibus aperiretur, nec ad amotionem hujus obiaculi intrandi, cooperamur ei, sive illud obiaculum fuit originale peccatum, sive aliquod aliud. Quod patet, quia Abraham fuit tanti meriti, sicut aliqui Christiani, qui sit in celo: sed nec Abraham, nec aliqui alius antiquorum Patrum nec etiam Beata Virgo, potuit amovere obiaculum, quin omnes transirent in Libanum: igitur, &c. Sed quamvis obiaculum amoveatur per passionem Christi, nullus tamen actu ingreditur in Cælum, nisi cooperetur, & utatur prima gratia, quam sibi meruit Christus. Similiter Patres cooperabantur passioni Christi prævidendo ad habituale ingressum, ut amoto obiaculo ingredi possent. Nos autem passioni exhibitæ, & amoto obiaculo cooperamur ad actualem ingressum, nisi impotentia excuset, sicut in parvulis, quibus Deus dat immediate introitum in Cælum, & ideo habent minimam gloriam.

Sed hic sunt quedam dubia; si enim omnibus electis meruit Christus primam gratiam; igitur meruit eam primis Parentibus; & ita præmium, scilicet collatio gratiæ, in antiquis Patribus præcessit meritum Christi, quod illis meruit illius gratiæ collationem, & per eandem rationem posset etiam secundum Magnificum sententiarum lib. 2. (a) quod Angeli primo receperunt præmium, & deinde ipsum meruerunt per bonam *vel*le elicita circa custodiam nostram. Præterea, si passio Christi, ut prævisa ab æterno, & accepta Trinitati fuit meritoria, & ratio conferendi gratiam Patribus, antequam passio exhiberetur in effectu; eadem ratione passio Christi ab æterno prævisa, & accepta Trinitati potest esse ratio prædestinandi alios: & ita prædestinato electorum potest habere causam meritoriam.

Ad primum illorum dico, quod meritum Christi prævidebatur ab æterno, & ut sic prævisum, acceptum fuit ut aliquid boni conferretur electis ratione illius, antequam exhiberetur, ut scilicet eis, qui præcesserunt exhibitionem passionis ejus, dimitteretur originale, & conferretur gratia. Exemplum de hoc Anselm. 2. *Cyr Deus homo cap. 16.* Esto quod nullus offendentium unum Regem & pro offensa exulant, venit unus innocens de sanguine illorum, & promittit facere unum opus pro Rege placitum ei certo die facturo, ut Rex remittat eis offensam, & reconciliet eis. Rex acceptando servitium promissum, remittit offensam; & si aliquis eorum deliquerit, si satisfacere, & poenitere voluerit, promittit ei iterum offensam illam dimitte.

mittere, protestando tamen, quod nullus eorum; qui fuerunt inimici, interibunt palatium suum, quousque servitium innocens promissum impletur. Sic hic, passio Christi hominis innocens ad aeterno praevia, ut exhibenda in certo tempore, fuit multum accepta Trinitati, & pro illa omnibus creditur illam exhibendam in tempore remittit offensam, quam contraxerant ex Adam, & quam postea commiserant, si penitente voluerint: non tamen accepit eam tantum, ut aliquis iugederetur palatium suum aeternum, antequam passio exhiberetur in effectu. Illo modo remittit Patribus offensam in circumlocutione, sicut nobis in Baptismo: sed nullus est ingressus in palatium ante passionem exhibitam. Ad istam argumenti, cum dicitis, quod si praemium praestitit meritum Christi exhibitum in Patribus, igitur in Angelis praecedere potuit: Dico, quod consequentia non valet, nec est simile hic, & ibi. Nam generaliter verum est, quod iustum bonum, ad quod ordinatur meritum, non debet conferri ante meritum exhibitum, & explere: summum autem bonum, ad quod ordinatur meritum Christi respectu eorum, pro quibus meruit, est ingressus eorum in Paradisum, & ille non dabatur actualiter ante passionem exhibitam, licet pro passione praevia remitteretur offensam, & daretur gratia illis patribus credituribus passionem exhibendam. Summum autem, quod Angeli merenti possunt per merita sua, est gloria, & introitus actualis in regnum, quae gloria dari non debuit ante merita exhibitam. Unde quavis Deus dederit aliquid pro merito praevio non exhibitum, non tamen summum, quod sequitur meritum, quod est apertio januae Paradisi, ad cuius ostium amonitionem, non potuit aliquis nostrum cooperari, quavis ad introitum quilibet adultus cooperetur. Aliud enim est aperire januam, & aliud ingredi: & quandoque difficultus est aperire januam quam aperta portae introit, ideo ad ingressum postquam cooperari; ad apertionem vero nec Patres potuerunt, nec nos possumus: sed illius praevia causa fuit passio.

Ad secundum, nego consequentiam: quia omnes Patres prius natura erant praedestinati, quam passio Christi esset praevia, sicut patet in primo articulo quaest. vo ut enim Deus prius omnes Eleos habere gratiam, & gloriam, quam praeviderit eos peccaturos, & prius lapsuros, quam praedestinaret medicinam contra lapsum: & ideo passio, ut praevia, post praevisionem lapsus, potuit esse ratio remittendi offensam, & confertendi gratiam reconciliantem, non autem potuit esse ratio praedestinationis.

Ad primum principale, si deur, quod Christus meruit secundum portionem inferiorum, tunc potest dici, quod praemium aliorum, quod receperunt pro merito Christi, fuit melius formaliter, quam aliquis actus meritorius portionis interioris Christi, & potuit tale meritum Christi ordinari ad praemium aliorum, sicut ad lineam sub fine. Si autem tenetur, quod meruit secundum portionem superiorem, & hoc, vel circa objectum aeternum, vel circa alia relictiva in Verbo, vel utroque modo, ita quod omni actu suo meruit secundum mo-

dum

dum superius factum; tunc potest dici, quod non oportet semper praemium excedere meritum, nisi quando idem meretur pro seipso: sed si nobilior meretur pro ignobiliori, tunc meritum potest excedere praemium. Quando enim meretur aliquis pro seipso, communiter Deus praemiatur ultra condignum, ideo praemium excedit tale meritum ejus. Ad secundum, cum dicitur meritum Christi est finitum, peccatum est infinitum, ergo non potuit meritorie auferre peccati reatum; Dico, quod etiam Christi passio, & meritum ipsius totum sit formaliter finitum, quia tamen conjungit per gratiam, & gloriam, objecto infinito, ideo potuit delere peccati reatum, sive peccatum avertens a bono infinito. Et cum dicitis, quod non, quia peccatum illud erat infinitum, si intelligis, quod erat malum formaliter infinitum intensive, falsum est: tunc enim oportet ponere summum, malum, & Deum Manichaeorum. Et cum probas, quod tantum est peccatum, quantum est ille, in quem fit, si ly tantum, & quantum, referantur ad rationes formales utriusque in se, falsum est. Tamen secundum terminum, a quo avertit peccatum, loquitur quandam denominationem extrinsecam, ut ficit quadam denominatione extrinsecam adus beatificus Michaelis dicitur infinitus, quia conjungit termino ad quem infinito; in se formaliter tamen actus est finitus: sic peccatum morale, quia avertit a termino a quo infinito, fortitur quandam denominationem extrinsecam. Gravius enim peccatum est peccatum in Deum, quam in alium, & in Regem tertium, quam in militem suum: nunquam tamen potest esse, quod fit formaliter infinitum malum. Exemplum alium, si ponatur per impossibile infinitum corrumpi, diceretur quod illa corruptio esset infinita, non quidem intensive, & formaliter, sed ratione termini a quo corruptionis, quia corruptio incipit ab infinito, sic in proposito, quia peccatum avertit ab infinito, &c. Unde breviter dico, probabiliter opinando quod tanto amore intensive potest aliquis Sanctus ferri in summum bonum diligendo, quanta ordinatione intensiva avertebat: & quantum unum abduxit a termino a quo, tantum aliud conjungit ei; & maxime hoc est verum de amore animae Christi. Ad tertium cum dicitur, quod poena debita mortali est infinita: verum est, si voluntas finaliter maneat in peccato, illa poena est infinita extensivae, & hoc quia subiectum manet semper sub culpa, & hoc est ex ordinatione divina, quod ubi ceciderit lignum, ibi erit. Eccles. 11. non quin Deus possit punire aliter peccatum illud; unde si Deus puniret animam per diem tantum pro culpa mortali, & post annihilaret animam, non faceret injustitiam. (a) Tunc ad formam, poena est infinita extensivae ex ordinatione divina, non tamen quin aliter possit punire peccatum, si vellet.

Ad quartum dico, quod bonum veste Christi, vel passio ejus considerata secundum se formaliter, possit recompensari per aliquod bonum finitum, sicut ipsum, vel ipsa fuit non nisi finitum in se; praemiatur

3 Vid. in 4. d. 46. q. 2. & d. 50. q. 4.

niam tamen Deus ultra condignus: ideo potest ratione alicujus bonitatis, & personæ patientis acceptare bonum *velle* Christi, & ejus passionem pro infinis, quia tantum, & pro tot valet, quantum, & pro quo acceptatur a Deo. Quamvis autem potest acceptare passivum illa non pro infinitis, non tamen infinite: quia non potest diligere aliquod creaturam a parte diligibilis infinite, quia non est infinitum, de facto tamen non fuit accepta nisi pro electis, quia pro eis tantum fuit oblata a Christo, efficaciter dico. Per idem patet ad ultimum, quia non meruit omnibus quantum ad efficaciam, quia ex intentione acceptantis, & offerentis passionem, seu bonum *velle* Christi fuit accepta, & oblata pro electis, & predestinatis tantum, & non pro aliis.

DISTINCT. XX.

Circa istam viginti Distinctionem, in qua Magister agit de convenientia, & modo passionis, quaeritur unum.

QUESTIO UNICA.

Vivum necesse fuerit genus humanum reparari per passionem Christi?

Quod non, quia si nobilior ens lapsus non necesse est reparari per passionem Christi nec minus nobile: sed Angelus, qui est nobilior homine, lapsus est, & non est necesse ipsum reparari passione Christi, nec alia: igitur nec hominem.

Respondetur ad hoc dupliciter. Primo, quia non tota natura Angelorum cecidit sicut hominum, & ideo ne tota species hominum patitur, necesse fuit hominem reparari, & non Angelum. (a)

Contra, si quilibet Angelus est alterius speciei ab alio, sicut dicunt se respondentes, tunc tot sunt species, & quot individua, & quælibet species est nobilior specie humana secundum se; cum igitur multi Angeli ceciderunt, majus inconveniens est tot species non reparari, sed perire in æternum, quam unam speciem infimam, cuiusmodi est tota species humana respectu cuiuscunque Angeli, & maxime respectu tot cadentium. Confirmatur, quia si essent duo Cæli, & alterum annihilaretur, & essent multa mulæ, & annihilarentur, dicere, quod necesse est speciem mularum reparari, & non Cælum: frivolum videtur, cum Cælum sit multo nobilior: sic hic de reparatione Angelorum cadentium, & hominum. Ideo aliter respondetur, quod quia homo alicuius tentatione cecidit, scilicet diaboli, Angeli non, sed propria voluntate solum; ideo debuit homo reparari, & non Angeli. Unde Anselm. 1. Cur Deus homo cap. 2. Sicut Angeli ceciderunt nullo alio nocente, ita nullo alio adjuvante surgere debent. Con-

Contra, *Factum est prælium magnum in Cælo*, Sec. Apocal. 12. ergo videtur, quod sicut Draco pugnavit cum Michaelæ, sic cum tentavit: Præterea, videtur quod Draco, id est Lucifer, peccando tentavit alios sibi contentiones.

Præterea, ad principale, quilibet actus Christi sufficiens fuit ad redimendum genus humanum: igitur non fuit necesse redimi hominem per passionem. Antecedens probatur, quia actus est laudabilior passione, quia laus consistit in actu: modo illa passio Christi non habet, quod sit sufficiens merito: nisi in relatione ad personam Verbi: eo autem modo, & actus ejus elicitis in relatione ad Verbum fuit sufficiens merito.

Præterea, 2. Ethic. cap. 9. *Passionibus, nec laudamus, nec vituperamus*: igitur videtur, quod passio non sit meritoria, sed actio. Præterea, Anselm. 2. Cur Deus homo cap. 14. approbat dictum discipuli sui, quod minima lætio illius persone fuit peior, quam peccatum omnium hominum sit malum: sed quanto pena satisfactoria, dummodo esset sufficiens, posset esse minor lætio illius persone, tanto convenientior esset: igitur non necesse, nec decens fuit hominem redimi morte Christi, cum minor pena sufficeret.

Præterea, per passionem Christi non poterunt redimi occideres Christum: igitur nec genus humanum. Antecedens probatur, quia tantum malum erat actio illorum privans vitam Christi, quantum bonum erat amicitia Christi reconcilians: igitur vita quam possit moriendo, non sufficit ad redimendum peccatum occidentium, quia meritum debet excedere culpam, & reatum, si sit satisfactio. Contra, Anselm. 2. Cur Deus homo cap. 15. *Ecce vides quomodo rationabili necessitas exigat ex hominibus perficiendum esse civitatem supernam, nec hoc fieri posse, nisi per remissionem peccatorum, quam nullus homo habere potest nisi per hominem, qui idem ipse homo sit, & Deus, atque morte sua Deo homines peccatores reconciliet*. Expresse enim videtur dicere, quod necesse erat hominem redimi per mortem Christi. Idem potest haberi *ibidem* cap. 3. & 16.

Ad istam quaestionem, quæ est mere Theologica, propter quam solum videtur Anselm. fecisse totum librum, Cur Deus homo, & ibi videtur eam solvisse, primo videndum est secundum Anselmum, quod necessarium fuit hominem redimi. Secundo, quod non potuit redimi sine satisfactione. Tertio, quod factienda erat satisfactio a Deo humane. Quarto, quod convenientior modus fuit hic, scilicet per passionem Christi. Primum ostendo secundum eum, quia Deus, & natura nihil faciunt frustra: (a) sed frustra heret creatura rationalis, nisi possit summum bonum propter se amare, & ei per compositionem, & amorem propter se inhætere; aut ergo Deus deducit hominem ad hunc finem, aut non. Si non, frustra igitur factus fuisset; si sic, cum jam lapsus fuisset per peccatum, necesse est ipsum reparari. Hoc

In istis dicitur Anselmi (a) videtur aliqua dubia. Primo enim ipsa conclusio in se videtur dubia, cum velis, quod redemptio non possit esse nisi per mortem Christi, & per aliquid sponte oblatum excedens omnem creaturam. Primo proba: quod aliter potuit homo redimi, quam per mortem Christi. August. 12. de Trinit. cap. 10. *Alius modus redimendi hominem Deo non desuit; ejus enim potestati cuncta subjacent;* non ergo iuit necessitas in conclusione.

Præterea, non est aliqua necessitas, quod Christus homo redimat hominem per mortem, nisi necessitas consequentia, scilicet posito, quod ordinaverit se illum redimere: sicut futuro, movetur hæc est necessitas consequentia: sed antecedens est simpliciter contingens & similiter consequens, scilicet me currere, & me movere. Similiter Christum pati mortem, iuit contingens sicut contingens fuit ipsum prævideri passurum: nulla est ergo necessitas nisi consequentia, scilicet si prævisus fuit pati, patietur: sed tam antecedens, quam consequens iuit contingens.

Præterea, nulla est necessitas gentis humanam reparari: igitur nec Christum pati. Consequentia de se patet. Antecedens probatur, quia si sic, hoc non est nisi quia homines prædestinati sunt ad gloriam, & lapsi non possunt intare nisi per satisfactionem: sed modo ita est, quod prædestinatio hominis contingens est, & non necessaria, sicut enim Deus ab æterno contingenter prædestinavit hominem, & non necessario, quia nihil necessario operatur respectu aliorum extra se, ordinando illa ad bonum, sic potuit non prædestinare, nec est inconveniens hominem fratri a beatitudine, nisi præsupposita prædestinatione hominis: igitur nulla fuit absolute redemptionis ejus necessitas, sicut nec prædestinationis ejus.

Contra ea, quæ dicuntur in secundo articulo, An homo possit reconciliari sine satisfactione tangitur in quarto, tractatu de penitentia. (b) Sed dato, quod satisfactio requiritur, non tamen requiritur necessario, quod satisfaciens sit Deus; nec hoc probatur. Et quando in tertio articulo dicitur, quod non satisfaciit quis Deo, nisi offerat Deo, aliquid majus formaliter, quam pro quo peccare non debuit, quod est majus tota creatura; credo, salva reverentia sua, quod hoc non est verum. Non enim oportuit satisfactionem pro peccato primi hominis excedere totam creaturam formaliter in magnitudine, & perfectione: sufficere enim obtulisse Deo majus bonum, quam fuerit malum illius hominis peccantis. Unde si Adam per gratiam datam, & charitatem habuisset unum, vel multos acius diligendi Deum propter se, ex majore conatu liberi arbitrii, quam iuit conatus in peccando, talis dilectio sufficere pro peccato suo remittendo, & iuisset satisfactum: & tunc propositio illa est falsa, quod debuit offerre Deo aliquid majus omnico, pro quo peccare non debuerat; sed sicut pro amore creaturæ, ut objecti diligibilis, non debuit

debit peccare, ita satisfaciendo debuit offerre Deo aliquid majus, arripendo per actum objective, quam sit creatura, scilicet amorem aringentem Deum propter se: & ille amor objective, ut terminatur in Deum, excedit amorem creaturæ, sicut Deus creaturam. Unde sicut peccavit per amorem inanimabilis objecti in infinitum, ita debuit satisfaccere per amorem nobilioris in ipsam, & hoc sufficere saltem de possibili. Dico igitur, quod amor, quem offerre debet satisfaciendo, deest excedere amorem casualiumque creaturæ, quod verum est: & diligens magis objectum nobiliter satisfaciendo, quam dilexerit ignobilius peccando, tamen ille actus, quo convictor ad Deum per amorem, in sua formalitate ratione, non est major omni creaturæ, nec etiam a nobis Christi creatus, quod dilexit Deum, iuit talis. Unde ipse vidit omnino infinitatem habere, ubi non est ex formalitate ratione rei.

Contra illud, quod dicit in quarto articulo, quod nullus nisi homo debuit satisfaccere: hoc non videtur absolute necessarium, quia unus, qui non est debitor, potest satisfaccere pro alio sicut pro alio aere. Unde sicut Christus homo innocens, non debitor, satisfaccit, sicut placuisse Deo, potuit unus bonus Angelus satisfaccere, offerendo aliquid placitum Deo pro nobis, quod ipse accepisset pro omnibus peccatis: quia tantum valet omne creatum oblatum pro quanto Deus accipit illud, & non plus, sicut supra dictum est. (c) Præterea, unus purus homo potuisset satisfaccere pro omnibus si iuisset conceptus sine peccato, sicut potuisset fieri de possibili, operatione Spiritus sancti, & matris, sicut iuit Christus, & Deus dedisset sibi summam gratiam, & quam potuisset recipere, sicut deest Christo sine meritis præcedentibus ex liberalitate sua: talis enim potuisset mereri delationem peccati, sicut & beatitudinem. Et cum dicitur tunc debere obligare nos ei tantum, quantum Deo, falsum est: immo simpliciter Deo, quia totum quod ille habet, esset a Deo, oblieternat tamen multum sibi, sicut obligantur, Beata Virgini, & aliis Sanctis, qui meruerunt pro nobis; semper tamen finaliter, & summe Deo, tantum ei a quo aliorum bona procedunt. Præterea videtur (de possibili dico) quod quilibet potest satisfaccere pro se, quia si datus iuisset cuiuslibet homini prima gratia sine meritis, sicut modo, licet quilibet sit illius iræ, cuiuslibet tamen dat primam gratiam sine meritis propterea: & tunc mereretur beatitudinem: igitur potuit etiam meruisse delectationem culpæ.

TUNC ad questionem dico, quod omnia hujusmodi, quæ facta sunt a Christo circa redemptionem nostram, non fuerunt necessaria, nisi præsupposita ordinatione divina, que sic ordinavit fieri: & tunc tantum necessitate consequentia necessarium fuit Christum pati: sed tamen totum fuit contingens simpliciter, & antecedens, & consequens. Un se credendum est, quod ille homo passus est propter justitiam, vidit enim mala Judæorum, que fecerant, & quomodo inordinata

a Vide Mag. in lit. ad hoc.

b Dist. 15. q. 1. Vide d. 1. & 16. 46. ad hoc.

c 2 Dist. 19. ar. 2.

dinata affectione, & distorta affectione ad legem suam, nec permittebant homines curari in Sabbato: & tamen extrahebant ovem, vel bovem de puteo in Sabbato, & multa alia. (a) Christus inquit volens eos ab errore illo revocare, per opera & sermones, maluit mori, quam tacere, quia tunc erat veritas dicenda Judæis, & ideo pro iustitia mortuus est. Tamen de factis (b) sua gratia passionem suam ordinavit, & obtulit Patri pro nobis, & ideo multum tenemur ei, ex quo enim aliter potuisset homo redimi, & tamen ex sua libera voluntate sic redemit, multum ei tenemur, & amplius quam si sic necessario, & non aliter potuissent fuisse redempti: ideo ad alludendum nos ad amorem suum, ut credo, hoc precipue locit, & quia voluit hominem amplius teneri Deo: sicut in aliquis genuisset primo hominem, & postea intruxisset eum in disciplina, & sanctitate, amplius obligaretur ei, quam si tantum genuisset eum, & alius intruxisset; & hæc est congruitas non necessitas. Si autem volumus salvare Anselm, dicamus, quod omnes rationes sue procedunt præsupposita ordinatione divina, quæ sic ordinavit hominem redimi: & sic videtur procedere, ita quod Deus ex præordinatione, non voluit acceptare pro redemptione hominum, nisi mortem Filii sui, nulla tamen necessitas absoluta fuit, Unde in Psal. 129. *Copiosa apud eum redemptio.*

Ad primum principale secundum Apostolum ad Hebr. 2. *Nisquam Angelos apprehendit, sed semen Abrabe;* tunc dico, quod argumentum illud est bonum fecit morale, contra illos qui ponunt Angelos inopulos in singulari speciebus, sed hoc eredo falsum: ideo non accidit aliqua species Angelica tota, licet forte de qualibet specie ceciderit aliquis, tunc teneo illam responsum, quod quia tota species humana cecidit, ideo magis debuit reparari.

Alia etiam responsio tibi data sumitur ab Anselm, ideo potest etiam valere, quia homo peccavit suggestione diaboli, & quæ tuit alterius rationis, & suggestione uxoris: & forte non ita efficaciter fecit Angelus malus, quia licet aliqua tentatio tuit aliis ruina Luciferi, tamen non ita efficaciter fecit hominis a diabolo. Ad secundum contra eredo absolute, quod per bonum velle potuit fatiscisse; sed tamen aliter voluit. Et cum dicit, quod actus sunt laudabiliores passionibus; dico quod verum est loquendo de actu virtutis, quæ distinguitur contra passionem, quæ non accidit ex virtute, & sic loquitur Philosophus, tamen passiones penales & maxime mors, quando est ex actu virtutis accepta, & imperata, est laudabilior quam actus virtutis circa delectabile separatum. Unde actus virtutis circa tristabile est magis meritorius, quam actus virtutis circa delectabile, & passiones voluntarie concomitantes actum virtutis simul acceptæ sunt magis merito, quam actus tantum, unde Salvator de Paulo dixit: (c) *Osten-*

dam

† Vide Mag. bic.

‡ Matth. 12, & Marc. 4, Luc. 6 & Io. 7 & 9.

§ Act. 9;

dam ei, quanta oportet eum pati: non dixit quanta oportuit eum agere. Quod ergo Christus voluit sic pati, processit ex amore infinito suis, & nostri, quod dilexit nos propter Deum.

Ad aliud, cum dicitur, quod minima læsio istius personæ fuit majus malum, quam omnia peccata, quam per mortem. Dico tamen, licet quod aliter potuisset redimere, quam per mortem. Dico tamen, quod læsio illa, sicut & vita, & illusio, valuisse tantum, pro quantum fuisset accepta. Ad aliud dico, quod peccatum occidentium Christum potuit redimi, tamen Anselm, dicit 15. cap. 3. Quod non potuerunt eum scienter occidere, hoc tamen non eredo, sed eredo, quod licet scivissent eum Deum per unionem, adhuc potuerunt eum occidisse; & si hoc fecissent, adhuc eorum peccatum fuisset remediabile per passionem Christi, quia plus dilexit Deus illam passionem acceptando, quam odisset eorum malum. Unde non potuerunt habere actum tam distortum in malicia, sicut fuit bonus bonitate moralis actus voluntatis, quo Christus voluit pati, quia actus ille habuit bonitatem non solum ex potentia volitivæ, sed ex summa charitate, quæ voluit mori, & aliquo modo ex illi persona: sed actus aliorum malus, non habuit tantam malitiam ex habitu præcedente coordinato. Et quod Apostolus dicit: (a) *Quod si cognovissent, nunquam Dominum glorie crucifixum;* loquitur non de Judæis, sed de principibus mundi, scilicet de demonibus: quia si scivissent eum esse verum Deum, non instigassent homines ad ejus mortem, & hoc propter bonum secutum ex morte, scilicet, redemptionem hominis, quod bonum nolebant accipere: unde primo quando ignoraverunt hoc, instigaverunt Judæos ad mortem postquam vero sciverunt ipsum esse verum Deum persuaserunt contrarium. Unde odor Pilati milit ad eum dicens, (b) *Nihil tibi, & iusto illi: multa enim passa sum ista nocte in visu propter eum.* Bene tamen voluissent ipsum mori sine redemptione humani generis, si fieri potuisset.

DISTINCT. XXI.

Circa istam vigesimam primam Distinctionem, in qua Magister agit de statu Christi in morte, & de consequentibus corpore Christi post separationem animæ, queritur unum.

QUÆSTIO UNICA.

Utrum Corpus Christi fuisset putrefactum, si resurrectio non fuisset accelerata?

Quod sic, Natura non incipit motum, quem terminare non potest 2. *Metaph. & 6. Phil. in fine,* (c) terminis autem corruptionis mixti viventis est putrefactio secundum Philosophum, 4. *Met.*

O 4

sed